

Zeitschrift: Annalas da la Societad Retorumantscha
Herausgeber: Societad Retorumantscha
Band: 42 (1928)

Artikel: Las tribulaziuns da Giachem Champatsch : da A. Huggenberger
Autor: Klainguti, A. / Liun, L.
DOI: <https://doi.org/10.5169/seals-199145>

Nutzungsbedingungen

Die ETH-Bibliothek ist die Anbieterin der digitalisierten Zeitschriften. Sie besitzt keine Urheberrechte an den Zeitschriften und ist nicht verantwortlich für deren Inhalte. Die Rechte liegen in der Regel bei den Herausgebern beziehungsweise den externen Rechteinhabern. [Siehe Rechtliche Hinweise.](#)

Conditions d'utilisation

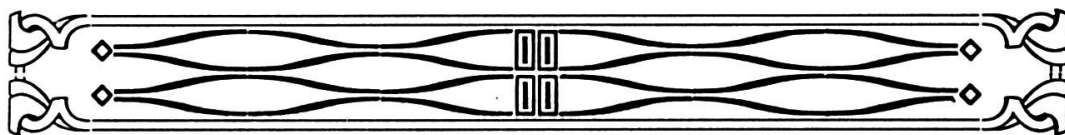
L'ETH Library est le fournisseur des revues numérisées. Elle ne détient aucun droit d'auteur sur les revues et n'est pas responsable de leur contenu. En règle générale, les droits sont détenus par les éditeurs ou les détenteurs de droits externes. [Voir Informations légales.](#)

Terms of use

The ETH Library is the provider of the digitised journals. It does not own any copyrights to the journals and is not responsible for their content. The rights usually lie with the publishers or the external rights holders. [See Legal notice.](#)

Download PDF: 04.05.2025

ETH-Bibliothek Zürich, E-Periodica, <https://www.e-periodica.ch>

LAS TRIBULAZIUNS

da Giachem Champatsch

da A. Huggenberger

Vertieu da A. Klainguti e L. Liun.

Persunas: Giachem Champatsch
Deta, sa duonna
Rosina }
Violanta } lur figlias
Tina }
Tirutea
Marti Tiruli
Duttur Magagna
Chasper Nuschè

I. Act.

(Üna stüva a la veglia cun pigna verda, maisetta e baunchs. Davant circa immez üna maisa e 4 u 5 s-chabels. Ün canapè a la veglia, üna s-chantschia cun plat s-chantschia, vi da la parait portrets, chalender ed ura. Ün tuornapigna e tendas vi da las fnestras. A dretta duos üschs, ün maina nella stüvetta dasper, ün our in suler. A schnestra ais l' üsch da chadafö.)

1. SCENA.

Rosina, Violanta, Tina, zieva eir duonna Deta.

(Rosina ais tschanteda e maina la pignela. Violanta ais aint a maisa e cusa. Tina bagna las plauntas. Tuottas trais chauntan):

L' otra saira sun eau sto

In ün zardin ün po fermo

Lo he vis, lo he vis

Zuond fich bellas rösas

Quellas eir'n d' ün cotschen fin

(Duonna Deta vain aint dad üsch in prescha, fo segn da taschair e serra la fnestra. Rosina e Tina daun ün sagl e glivran da chanter. Violanta chaunta auncha ils ultims plets: «O che bel- o che bel- o che belas rösas . . . »)

Duonna Deta: (ais tuot agiteda) Tsch! Taschè, taschè. A nun savains ne l' ura ne 'l momaint cha 'l bap tuorna giò dal pro. Que nun manchess oter, cu ch' el s' oda già d' ün töch dalöntschi a chanter e giubiler. (A Violanta e Tina): E per vus duos aise ura e pü chi ura cha preparas la bucheda e gijas sün Val Runchetta!

Violanta (metta d'avent la chavagna da la cusanda e disch): Eau he be stovieu cusir sù duos curdellas vi da mieu squassel, uschi gliö füssans bel e d'avent. Scha perfin il chanter ais proibieu cò in chesa, schi 's sto pü bain dadour. (In giand our dad üsch as ferma ella.) Gniss tuottüna gugent our dal buonder, che grand pcho chi poss' esser il chanter. Ed ün' ingiuvinera m' ais que eir, perche cha 'l bap saglia sù per mincha pled ch' ün disch ün po pü dad ot.

Duonna Deta: Sapchast mieu infaunt, cha sun chosas ch' ün inclegia e chosas ch' ün nun inclegia. Uossa be vo.

Violanta (retarda dad ir): Ma and paun eir esser chosas chi 's laschessan spiegher.

Duonna Deta: Fo cha tü vegnast d'avent!

Violanta (sorta)

Duonna Deta (vo vi tal üsch as persvader ch' ella saj' ida. Allora vo ella tuot gritta a gesticuland vi tar Rosina): Sest Rosina, cun te sun eau propi gritta. Ais que ün möd da fer d' üna matta güdiziusa. Da las duos otras nun vögl niauncha dir. Ellas nun saun novas d' ünguotta. Perche? Scha savessan nun fessan tuotta di oter cu crider. Ma tü chi sest scu cha que ais! Tü pudessast circa t' impisser, cha suringì üna simla not il bap nun po esser sù da cho, e ch' el pudess piglier in mël vos cuntin chanter?

Rosina (interrumpa sa lavur e fixa sa mamma): Eau stun be culla buocha aviarta. Ais que pussibel cha 's laschas telmaing impressiuner d' üna ridicula superstiziun.

Duonna Deta (refletta ün mumaint): Schi, üna superstiziun ais que, que lasch eau valair. E superstizius nun essans mël stos ils

dis da nossa vita. Dieu 'ns osta. Ad essans eir stos a scoula e na forsa saimper cun listess cudeschet. In simils cas ais que üna bella chosa, sch' ün ho tschertas cognuschentschas e nun ho dabsögn dad ir a tschercher tar oters ideas güdiziusas. Ma sapchast mieu infaunt, ch' in quaist muond capitan da voutas chosas chi daun da s' impisser, ch' ün saja güdizius u na. E saunzas haun da temp vegl innò vulieu dir qualchosa. Na per ünguotta as disch ch' ellas predgian la mort. Ma buna nona barmöra savaiva da quinter dad ündesch cas. Eau 't di e repet ündesch cas. E mincha vouta, inua cha las saunzas s' haun fattas udir trais voutas, ais la famiglia gnida in léd. E tar nus ais que già la tschinchevla not, ch' avains udieu. E perche as dschess que eir il vermin da mort?

Rosina (as metta a rir): Eau am dun eir eau da buonder, che schani chi ho battagio uschè quella bes-chetta innozainta. Che ais que oter cu ün scarafag u ün vermin chi rusiglia il lain? Eir el avero da 's tschercher sa nudritüra.. Cu mê avess ün simil armaintin da savair predir qualchosa? Niauncha ils professuors ils pü dots nun am saun dir ouravannt, scha marid ün hom cun barba u sainza.

Duonna Deta (s' ho intaut tschanteda): Que nun ais il momaint per fer spass. (Stüdgia ün momaint e disch allura in ün oter tun): Un vermin da mort ais e resta ün vermin da mort, e cha 'ns fatschans qualchosa landrour u na, que nun müda ünguotta. (Fich agraveda.) Che mê avess quista bes-chetta da truscher güsta davous il let dal bap e saimper tar l'istess, assa precis sur sa testa? Ed auncha tiers tschinch nots üna zieva l'otra. Cò nun as tratta pü da superstiziun o na e que ais chapibel, scha l'umaun as lascha impressiuner tres que. (Sto sü e vo vi tar la fnestra) Il bap sto lönch da gnir. Nun at pera que eir a te? (trassaglind. Anguoscha granda, be cha nu 'l saja capito qualchosa. Vo svelt vi tar la chantunera a der ün tschüt, scha 'l gniss. Eau na la fè nun suos-ch. Eau he scu ün presentimaint... (as tschainta sül baunchpigna). Quelò vögl avoir dit: sulet nun laschains pü ir il bap a sger. (A Rosina): Schi vo uossa spert, nischi, a me m' ais gnieu adöss ün' agitaziun.

Rosina (oza il vierchel da sa pignela e disch): Intaunt mieu painch ais fat (ella roudla la pignela giò per stüva).

Duonna Deta (tuot varsageda): Taidla, nun voust ir a vair, o fo 'm que plaschair!

Rosina: Eau nun vez propi aint perche. Ad ais almain ün quart d'ura, cha 'l bap ais passo aint in talvo cun sa fotsch.

Duonna Deta: In talvo ais el ieu e tü nun am discht pled! E già avaunt ün quart d'ura. Ma schi perchè nun vain el a piglier la bucheda? (As tschaunta sün ün s-chabè.) Anguoscha, scha 'l vess clappo ün cuolpin. Ed eau ch' il avaiva fat üna fratteda cun trais övs e lascheda arder ün mielin da tuottas duos varts, scu ch' el ho gugent. (Saglia sü.) Taidla, nun ais güst ieu la porta talvo. (Vo vi tar la fnestra.) Dieu sajast ludo ed ingrazcho, el vegn. (Evra il chaschuot e cumainza a metter maisa.) Na, che robas ch' ün as po lascher gnir in testa. Eir scha nun s' ais superstizius ne brich ne zich. Eau per mia part nun am lasch pü sculuzzer niauncha da tschinquainta vermins. (Piglia üna coppa giò dal plat s-chantschia e la pozza sün maisa.) Be ch' el hegia uossa bun' appetit. (Vo in chadafö.)

2. SCENA.

Rosina, Giachem, Zieva duonna Deta.

Giachem (vain aint dad üsch. Sün cho ho el ün vegl chapè stram, il brastuoch ais aviert, el ais in mangias chamischa. El as porta ün po giò): Bundi.

Rosina: Bundi bap. La mamma vain güst aint cun la bucheda. Nun avains pudieu spetter sün te, perche Violanta e Tina haun gieu dad ir sün Val Runchetta.

Giachem: Pervia da me (el as tschainta davous maisa sainza piglier giò il chapè, lascha pender la testa e stüdgia).

Duonna Deta (vain aint da chadafö cun il buchel da lat e la chaunta da caffè): Tuot ais auncha bun chod, scu cha tü hest gugent. Eau 't he eir auncha fat üna fratteda, perche il paun ais ün po vegl (Tuorna our in chadafö).

Giachem (sainza ozer il cho): Pervia da me.

Rosina: Il bacher ho eir tramiss a dir ch' el po piglier il vdè pür l' eivna chi vain. El at farò auncha a savair il di.

Giachem (sainza ozer il cho, auncha pü disgustò): Pervia da me.

Rosina (Per se): Hoz nun fo bell' ora. (Ella roudla sa pignela vers l' üsch da chadafö e sorta.

Duonna Deta (vain aint cun la fratteda e la tegna suot il nes a sieu hom): Di, nun odor' ella bain? Eau se da' t dir cha nun he spargno ils övs. Ad avains uossa 9 u 10 gillinas chi ovan. Eir la melna cun la chaplüdra, la cluotscha da quista prümavaira, ais darcho gnida ad öv. Schi metta' t uossa a manger. Averost bain fam. Daspö las quatter, cha tü est sü.

Giachem (nu' s mouva).

Duona Deta (vo intuorn el e disch cun tuot bel mod): Avessast gieu pü gugent ün pêr övs cuppos? Tü est uschigliö eir fich amatur da fratteda, pustüt sch' ella ais ün mielin arsa. (Piglia la furchetta e la volva) Guarda, ella ais eir da quista vart güst taunt bain cota scu da l' otra.

Giachem (nu's sbruta): Pervia da me.

Duona Deta (il guarda ün momaint e refletta): Taidla, Giachem, nun est forse bain?

Giachem: Lascha 'm in pos. (Guarda da l' otra vart.)

Duonna Deta: Ma schi di 'm almain che chi 't mauncha.

Giachem: Lascha 'm ster.

Duonna Deta: Guarda, eau he apposta fat il caffè ün po pü ferm cu il solit e piglio güst be ün miel zicorgia, dessa forse metter auncha ün po zücher sün la fratteda?

Giachem: Pervia da me. Il pü gugent avess scha tü 'm laschesast uossa ün po in pos.

Duonna Deta (tuot tmücha, pü be per se): Que 's managia be bain cun te.

Giachem: Bain, bain.

Duonna Deta (piglia our da schantschia sa cusanda e' s metta a cusir. Ma ella ais distratta e guarda mincha momaint sch' el nun s' ho auncha miss a manger).

Giachem (marmugnand): Guard' uoss' ün po per te, scha que t' ais pussibel.

Duonna Deta (metta davent la lavur e vo vi tar el. Cun tun pü energic): Na, uossa nun guard eau per me, eau vögl uossa savoir che

chi 't mauncha e che cha tū vest auncha truschand per stalla e talvo intuorn impè da gnir a manger.

Giachem (cun tun füers): Eau he bain gieu da spetter fin cha 'l concert da mas figlias füt a fin.

Duonna Deta (as metta darcho vi da la lavur): Uossa nun di eau pü ünguotta. Che s' impaun las mattas, scha nus duos essans uschè bluords e 'ns laschains piglier il sön d' ün schnat vermin. Ad avessans d' ans vergugner da gnir notiers cun da quistas veglias superstiziuns.

Giachem (tuot stupefat): Chi mê ho flipieu ün pled d'ün vermin. Eau per üna vouta na. Cun simlas falistorgias nun am gnir. Quel chi pretenda ch' ün insect possa predir sch' ün umaun ais vegl avuonda schi u na, quel ais ün bel chanaster. (In ün oter tun.) Ma scumander, cha stand la not sdasdo, ün as fatscha sieus impissamaints, quelò üngün nun po. Per qualchosa nos Segner ans averò tuottüna dos nos intellet.

Duonna Deta: O fo il bain e mangia, que vain tuot fraid. Que ais propi pcho per quella bella fratteda.

Giachem (nun bada e stüdgia inavaunt. Zieva üna pezza): Ma singuler ais que tuottüna, dschè que cha vulais. Prezisamaing tschinch eivnas e tschinch dis.

Duonna Deta (varsageda): Co vainsa, uossa at vain darcho ad immaint la Barbluotta.

Giachem (la guarda stupefat): Ma he eau dit qualchosa . . . Schi, eau managiaiva güst la Barbla. Güst tschinch eivnas e tschinch dis ais que scu tar ella. Sa sour Tirutea so da dir que prezis.

Duonna Deta: Ma que lo ais üna differenza scu dal di a la not, tū e quella povra veglietta magagneda. Barbla füss morta eir sainza il vermin da mort. Cur ch' ün ho l' etesia galop-panta

Giachem: Taunt inavaunt hest radschun. Il verm nun sarò sto la cuolpa. Que sun patüfflas. (Stüdgia ün po e do allura ün puogn sün maisa.) Ma quella parait pigliess dapêr auncha hoz, scha la füss mia. Üna assa zieva l' otra am gess in pigna, sainza las taglier sū, las resgess be per mez, cha quista bes-china striuneda nun vegna forsa da mütscher. E vuless gugent auncha

ster a tadler davous l' üsch d' pigna, cur cha que cumainza a la gnir chod. Pervia da me pudess ella auncha lönch picher tuc tuc, magari fin l' eivna da las set gövgias e zieva avess almain darcho mieu pos la not, cha que saja u cha que nun saja superstiziun. — Que ch' eau se ais cha chesas chi sun attach l' ün' a l' otra, stuessan gnir sbuvedas tuottas insembel. Que füss il meglder.

Duonna Deta: Cun da quistas allura nun gnir. Fin cò essans stos bain avuonda in quista chesa e tieus buns genituors barmörs sun gnies vegls e ventüraivels suot quist tet.

Giachem (ün po pü calm): Mo eau nun he dit que in serius. Da la rabgia as disch bger.

Duonna Deta: Schi uossa mangia e tascha!

Giachem (as metta sü lat e caffè).

Duonna Deta (be per se): A — Uossa as metta el tuottüna.

Giachem (mangia ün pèr buchedas, allura as tegna el la testa sainza metter il sdun our d' maun e stüdgia darcho): Tü Deta, taidla.

Duonna Deta: Cun che mè vainst darcho.

Giachem: Crajast eir tü, ch' ün poss' esser ammalo sainza s' inacordscher.

Duonna Deta: Chi disch que?

Giachem: Mo eau di be uschè.

Duonna Deta: Quel chi craja que e quel chi disch que sun tuots duos istess implasters.

Giachem: Duttur Magagna nun ais neir' ün pluffer, ma — scha ma duonna so pü bain cu el, schi taunt meglder.

Duonna Deta: Fo uossa bön. In tschinch minuts pigl eau giò d' maisa.

Giachem: Schi mettainans. (Piglia ün pèr sdunedas, ma sainza grand gust. La fratteda nun guarda el niauncha e la stumpla davent cul cundun. Allura as metta el darcho a stüdger.) In tschinch eivnas e tschinch dis avess güst 60 ans cumplieus. Eau he guardo hoz in damaun aint il chalender. Ün bel numer arduond sch' ün voul. E lavurò e straschinò he ma buna part. Schi dal bun.

Duonna Deta (vo vi sper el): Taidla uossa mieu Giachem, fo il plaschair e nun am gnir pü cun da quistas.

Giachem: Che mê avess eau darcho d'avair dit?

Duonna deta: Tü sest bain ch' eau sun taunt sclarida scu tü, ma scha nun ais cas da 't mner sün otras ideas, schi a la fin dals quints pudess il vermin auncha avoir radschun.

Giachem: Eau se da 't dir, cha quista damaun m' ho que fat üna granda impressiun, cur cha 'l sulagl get sū taunt splenduraint, ed eau m' impisset, cha que füss tuottüna bel da pudair viver aunch' ün po.

Duonna Deta (squasi cridant): Ma taunt inavaunt nun essans tuottüna na auncha, Dieu 'ns osta e' ns preserva. Tü stust be at fer curaschi.

Giachem: Schi, schi, tü hest bun dir. Basta cha nun füss il rest! — — —

Duonna Deta: E che füss que?

Giachem (Muossa sül pet): Cuaint stu esser qualchosa in disuorden. Eau saint minchataunt üna tscherta duleda, nun se bain cu at spiegher. (tuot schmiss) T'impaisa, in sgiand he eau gieu da poser duos voutas, eau, Giachem Champatsch, chi avess da gnir tschernieu dumengia prossma aint il cussagl da comün. Schi, schi, pür guarda 'm, stuvieu poser. Uschè mèl illa via sun eau fingiò! . . .

Duonna Deta (fo üna pierla): Ma Giachem, fo güdizi.

Giachem: Lascha 'm in pos.

Duonna Deta: Que füs la pü bella, scha tü nun pudessast niauncha cuvir da 't der ün po pos, cun quella spessaglia d'erva da nossa Val Curtinaglia. Sgür cha pochs da tia eted as pudessan metter cun te. Traunter sesaunta e vainch ais üna discreta differenza, que nun stust smancher.

Giachem (tschegna da schi): Appunto uschè ais que. Eau t' incleg bain avuonda. Da mia eted nun aise bger da spetter . . .

Duonna Deta (saglia sū e giò per stüva) Uossa nun se eau propi pü che dir. Ma che ais oter da spetter, scha tü passast las nots struligiand e 't sturnagiand impè da durmir e poser.

Giachem: Il veterinari Mazzöl ho tuottüna radschun. Ün po avoir in se üna malattia sainza niauncha s' inaccordscher. E tuot in ün trat, cur ch' ün s' impaissa il main, chatsch' ella our sas cornas e's fo sentir. Ed uschè üna scurneda he eau sentieu quista damaun in sgiand. Nun se niauncha bain dir scu cha que ais sto, ne'l momaint cha que as fet sentir. Ma daspö que saint minchataunt scu üna fureda, que am paraiva scu scha'm crudess la bratscha. (sto sü) Ma allura m' he eau dit: Giachem, uossa ho que nom dass metter in pêlas. E m' he miss a sger da flaunch aint. He sgio trais chanvoatschs sainza güzzer ün' unica vouta la fotsch. Cha prova ün oter da fer que . . . Fin cha allura m' ais appunto capito que cò, scu bütto adöss (as pichand sül pet), üna spezcha furedas. Propi veritablas furedas nun eira que neir, püchöntschtcher-tas strattas, ed allura il fled, il fled. Que 'm paraiva scu scha il buffet am füss gnieu tuot in üna vouta memma pitschen.

Duonna Deta (dand culs mauns insembel): Ma schi in nom da Dieu, tuot las chosas cun ün möd, propi da's mazzer cun lavurer, que lo nun fo allura neir dabsögn.

Giachem: Uschè ais que saimper sto e saimper sarò. Las femnas vöglian savair tuot pü bain. Il veterinari Mazzöl ho dit cler e net dumengia passeda in usteria: Ün nun stu as lascher metter suot da la malattia e ster lo scu ün pover chastör e dschemer e puder.

Duonna Deta (as tschantand sper el) Eau sun eir eau tuot da tieu avis. Ma che tegna insembel corp ed orma? Il manger. Schi fo'm uossa il plaschair e piglia'm ün coppin caffè ed ün miel fratteda, nischi.

Giachem (susdand) Cur ch' ün nun ho durmieu s'ais mêl illa via.

Duonna Deta (taglia la fratteda in quatter töchs e'l spordscha): Fo 'm que plaschair e segia, daspö lönch nun m'ais ella reuschida taunt bain scu hoz.

Giachem (cun tun varsagio): Eau se cha tū managiast bain (as sforza da rabaglier giò üna bucheda).

Duonna Deta: Ed ün süerv caffè, u avessast pü gugent un pêr baccuns?

Giachem (stumpla d'avent sdun e fratteda): Cha mangia chi chi po. A me nu 'm vo que giò. A bain m'impisser, schi ais que prezis listess' istorgia scu tar Barbluotta. Fin trais eivnas aunz sa mort la mancaiva poch ed ünguotta. Be apetit nun avaiva ella e minchataunt üna fureda da la vart. D' üna mattia nun as pudaiva vairamaing tschantscher, fin als ultims dis. Scha 'l vermin nun s'avess fat udir, schi üngün nun s'avess impisso a qualchosa d' simil.

Duonna Deta: Darcho quist melprüvo vermin.

Giachem (tuot pensierus): E 'ls dis passos he eir udieu a rusigliar la mür naira. A vulair esser superstizius schi füss que ün segn chi fin co nun ho auncha mê sbaglio.

Duonna Deta (do ün sagl): E che gnarò auncha . . .

Giachem (pera per ün mumaint plain curaschi): Nun avoir temma, ma Deta. Eau per mia part am met suravi simlas chosass, chi 'm faun be rir (darcho in tun pü scuragieu). Ma oramai ais que uschè, cò nun ais pü bger da müder. Be üna chosa vuless t'avair ditta, cha nun gess fors' auncha a smancher. Scha que avess dad ir mêl cun me e cha pel rasdiv nun füss eau pü cò, schi nun schmanchè da sger il prüm il Pradatsch, lo avains pigliò aint il prüm il fain ed avess da gnir ün bel rasdiv.

Duonna Deta (battand ils mauns insembel as metta a cuorrer per stüva): Uossa nun di eau pü ünguotta.

Giachem: Üngün nun pretenda neir que.

Duonna Deta (vain darcho no e's metta zievasü el culs mauns in chalun): Uossa nun rest' oter. Tü pigliast e vest tal duttur

Giachem (nu 's sbruta): Mia malattia nun ais üna malattia da duttur. Scha 'm pudessan taglier in tocs e lover tuot bain ün töch sper l' oter, schi forza rabagliessan our que chi am mauncha. Ma qualchosa uschè nun am lasch plaschair, e neir zieva, cha tü sapchast. Eau nun vögl cha vegna truscho vi da me. Tuot stu ir sia via natürela.

Duonna Deta: La via natürela ais güsta quella cha tü at müdast dalum e giajast tal duttur.

Giachem (ais tschanto sün sieu s-chabè tuot scuragiò, sto culs mauns insembel e guarda tais per terra): Eau nun sun ne saun ne ammalo, uschè sto que cun me. Che voust ch' ün duttur am güda. El nun cugnuoscha ma natüra. Il meglder ais, ch' ün lascha cha 'l mêl fatscha sieu cuors. Que sest eir tü, cha in vita mia nun he auncha mê piglio masdinas e scha la magagna deriva dal corp u dal pet, schi taunt ais sgür, cha guots e puolvras vaun be aint d' üna vart ed our da l' otra, e cha 'ls raps sun scü büttos our da finestra.

Duonna Deta (as s-chodand): Quista vouta, mieu Giachem, tirast la büs-cha cuorta (piglia sü il plat), üna persuna chi nun mangia üna simla fratteda, quella ais ammaleda. E cur ch' ün ais ammalo, schi 's vo que tal duttur, uschè saja, uschè dvainta. Scha tü nun at saintast da chaminer, schi poust piglier il schimmel dal mastrel e sieu barochin. O il meglder ais forse auncha, scha fains gnir il duttur in chesa.

Giachem (sto sü tuot agito): Cha ün duttur avess da 'm gnir in chesa — — Uossa — — in quist mumaint — — — Güst aunz dumengia, cha avains la tscherna dal cussagl da comün.

Duonna Deta: Que ho uossa bger da fer cun la tscherna dal cussagl da comün. Il prüm vain la sandet allura lönch pü ünguotta.

Giachem (as metta zieva sü ella): Rappreschainta 't be, fingiò damaun savess l'intera vschinauncha, cha Giachem Champatsch ais annalo. — A, quel nun and farò pü lungias! — e cu crast cha que gess allura cun las tschernas da dumengia.

Duonna Deta: Quelò nun ho pel mumaint da che dir ünguotta.

Giachem: Schi cha que ho da chedir. (El vo ün pêr voutas sü e giò da stüva per pruver.) Il chaminer vo auncha discreta-main. Eau craj, cha possa tuot bain ir vi e no da Samedan.

Duonna Deta: Piglia tuottüna la charozza dal mastrel. Ad avessans eir auncha da bun dad el qualchosa dal utuon passò innò.

Giachem: Scha pigl il barochin, schi tuot vegn a savair.

Duonna Deta: Bain, quel chi nun as lascha cussglier, ch' el piglia allura que chi vain.

Giachem (vo darcho sü e giò da stüva): Eau riv sgür vi tuot

bain. Cun chaminer nun fatsch fadia. Mas las otras s-charpas paisan eir ün pêr glivras main cu quistas.

Duonna Deta: Bun, schi scha tü vuost ir, schi metta' t plaun tieu in uorden. Que ais megl, cha tü giajast l' aunzmezdi fin-taunt cha ais auncha fras-ch.

Giachem: Il chod nun m' ho auncha mê fat ünguotta (sto quiet e stüdgia). Stu que propi esser ieu.

Duonna Deta: Uossa na ster pü lönch a stüdger. Piglia e vo.

Giachem (do dal cho): Basta cha que nun vegna our. Üngün umaun in vschinauncha nun po savair, cha sun ieu tal duttur, uschigliö sto a vair cha nu' m tschernan dumengia chi vain aint il cussagl comunel.

Duonna Deta: Mo bain. Que nun füss neir üna disgrazcha.

Giachem (ün po grit): Las femnas nun vezzan pü dalöntschi cu dal nes a la buocha. (El vo in stüvetta, ma tuorna bod darcho sün üsch). Que' m do da buonder, ch' üna duonna scorta scu tü nun s' impaissa sün la chosa prinzipela.

Duonna Deta (cun tun da suringiö): Cò at sbagliast. Crajast forza cha nun m' hegia inachüerta perche, cha tü hest tuot in üna vouta taunta smania da gnir tschernieu. Be perche cha vöglian propuoner a nos chantunais Chasper Nuschè.

Giachem: Aa-schi hest tuottüna cuspieu. Crajast forza cha hegia vögliä da vair a passer Chasper Nuschè cun testa ota in radunanza comünela? Na, quelò na.

Duonna Deta: Ma schi che' t fess que a la fin. Lascha cha' l tschernan schi' s do' l forza pos. Ad ais ans ed ans ch' el aspira a quaist' onur.

Giachem (cun malignited): E güsta per que vuless eau gnir tschernieu. Eau nun sun uschigliö taunt piglio aint per caricas e per quista auncha il main da tuot. Ün bel gust d' avoir mincha momaint da lascher lo sa lavur per cuorrer in radunanza. Ma oramai scu cha las chosas staun ais que ün oter quint. Ed allura m' impais eir a la parantella our d' vschinauncha. Que fo tuot ün' otra impressiun, scha ais sün l' annunzia da mort Giachem Champatsch, member dal cussagl comunel.

Duonna Deta (as tegna las uraglias: O possast mê glivrer cun quista lira.

Giachem (cridulaint): A gnaro il temp, cha tü füssast cuntainta d'udir a discuorrer tieu pover hom (vo in stüvetta).

Duonna Deta (as tschainta varsageda sün ün s-chabè): Na per ünguotta ch'ün nun ho sieus presentimaints.

Giachem (tuorna darcho in stüva e's ferma zievasü ella, cun zeli):

Ad ais eir üna otra radschun, già cha essans güst vi da la politica. Que ais eir pervia da quella mëlprüveda smania da via d'fier chi ho s-chodo las testas co a Schlarigna. (tuot agito) Üna vouta in cussagl da comün savero eau allura am fer valair tuot oter. Giò cun quella infama via d'fier! Giò cun ella. Quelò vögl eau avoir dit, cha nossa vschinauncha vegna aint ils dbits pervia da quista narramainta dal di d'hoz, chi craja cha tres mincha schnat pro e tar ogni salv da grascha stöglija passer la via d'fier, que lo vulains auncha vair (cun tun energic). Eau per mia part vögl esser a chesa in üna vschinauncha da purs e na in üna staziun, inua infaunts e bes-chas vegnan traplos suot, inua cha serran la barriera davaunt il nes, güst cur ch'ün ais immez il fer cun fain, ch'innatscha plövgia, ch'ün vuless auncha gnir da metter suot tet sa chargia d'fain. (Do ün sagl in ajer). O, güst uossa as fo darcho sentir la fureda. (metta il maun sül pet e puda):

Duonna Deta Que nun vo oter, tü stust piglier il barochin.

Giachem (vo sü e giò per stüva) Na na, que vo darcho pulit.

Duonna Deta: Bain, schi müda't s-charpas e metta't in uorden.

Scha tü nun est cuvi ün po per temp, schi ris-chast d'avair da spetter fin las 12. Nun stust crajer, cha il duttur saja be a tia disposiziun. El ho eir oters paziaints.

Giachem (sfand our las curagias, mez per sè): El nun s'inclegia niauncha mël, il duttur Magagna, cuntuoat ch'el ho stüdgio.

Duonna Deta: Quelò di eir eau, e scha tü hest be confidenza in el, schi't guarescha el in duos e duos quatter. La chosa prinzipela ais uossa cha tü rivast da dormir inandret ün pèr

nots. Auncha hoz aunzmezdi ho il let da gnir fat aint co in stüvetta. Ed allura pervia da nus po il vermin fer musica per las mürs.

Giachem (eira güst per metter sas s-charpas dadains straglia, uossa as volva el cullas s-charpas in maun): Gnir giòn stüvetta? A nun manchess oter. Que füss scu scha vuless sfügir a la mort. Ed auncha tiers avess tuotta not il plaschair d'udir a grufler nos chantunais Chasper. Na, pü gugent tuottüna vögl udir il vermin. Eau sun persvas, cha Chasper fess aposta auncha pü trid cu il solit. El pera darcho our dals mauns da Dieu. Perche cha he do duos giaschledas passand zievavi sia stalla. Eau se bain cha quelò al fo squasi gnir nar. Cu cha el balbagiaiva in sa rabgia: «Schschscha ttttas gggi-gillinas vvvegnan bbbbe aunch üna unica vvvouta aint in mieu üüü-ert schi las schschlupet eau üna zieva l'otra.» Ed eau l'he dit, cha scha sieus salvonur alimeris spassagian darcheu per mieu sulam intuorn, schi ch' eau evr llla fffuora ddda ma psch-schschigna. (Metta davent las s-charpas e piglia ün tschop our da s'chantschia) Po'l ir quist tschop, già ch' ais luordi (il pozza sün maisa), las chotschas stovero be müder-, ellas nun sun propi in bun stedi lo tar las giloffas.

Duonna Deta (ün po gritta): Quist etern tizcher e zacliner nun ais neir bain fat e pustüt uossa, cha tü nun est in tieu esser ed auncha tiers, sch'ün ais oblio da ster suot listess tet cun sieu chantunais.

Giachem: Eau stögl tuottüna am sfoguer cun chi chi ais co. (El vo aint in stüvetta, ma tuorna darcho be in chamischa e chotschas, cul braštuoch suot bratsch.) Poust forse dir, cha que saja eau chi tscherch la dispütta. Eau, chi füss in cas da purter ün anè aint il nes per amur da la pêsch. Scha nun füss be sto l'istorgia dal pro avaunt 12 ans. T' algordast auncha, cur ch' eau avaiva bütto l'ögl sün quella strivletta terrain, chi separa noss duos Provizzels e cha Chasper l'ho savida trer a se cun sieus trüchs. Sainza quista noschdet avessans pudieu gnir ils megliders chantunais, perche il prozess pervia dal bügl eira auncha ieu our in bain, t' algordast, cu ch' el eira arsan-to per que proin. E ch' eau he offert auncha listessa saira

200 francs dapü per ch' el m' il ceda. Impaissa't che bel cha que füss, dal Schlattain fin al foss da mulin, tuot mieu. Be d' üna chosa am tegn da bun e'm tgnaro da bun in sempiterno, cha quatter ans pü tard he eau podieu fer üna a Chasper cul pro da god. Dar e tour fa bun cour. (Vo in stüvetta.)

Duonna Deta (tuot our e giò ais tschanteda sün üna chadregia) A nun ais cas da fer abiner a quists duos testuns. Que po auncha ir lönch fin cha Paulin Nuschè survain nossa Tina. (piglia il tschop giò da maisa el braschuna) Co penda ün but-tun (piglia fil ed aguoglia e'l cusa sü).

Giachem (clama our da stüvetta) Che chamischa dess eau trer aint?

Duonna Deta: And sun auncha trais da glin aint il chaschuot süssom. Piglia quella cha tü voust.

Chasper (vegn in mangias chamischa, sainza brastuoch cun l'otra chamischa suot bratsch:) Quelò s' vuless auncha avoir arcumandedas, scha que avess propi da gnir a da quella cun me e scha Chasper Nuschè avess da's lascher gnir ad imaint da's trametter üna carta da condolaunza, la pigliais e la tramettais inavous sainza franchir. Quelò s' arcumand eau e vögl.

Duonna Deta: Fo uossa ün po inavaunt e tira' t aint e nun ster a stüdger our da quistas falistorgias.

Giachem: Schi schi, que nun prescha. Eau craj cha nun sarò pü bger da masdiner vi da me (as tschainta sün üna chadregia e stüdgia, ün vezza, cha el ho auncha qualchosa sül gosch).

Duonna Deta: Tü nun starost auncha a stüdger üna predgia aunz cu ir?

Giachem (tuossa ed ais imbarrazzo): Quell' otra fatschenda he hoz eir piglio a maun.

Duonna Deta: Che fatschenda?

Giachem: A, quelò sest bain avuonda.

Duonna Deta: La fè buna cha nun se che cha tü managiast.

Giachem: Ma schi stüdgia ün po.

Duonna Deta (guarda sü vers il tschêl d' stüva scu sch' ella as dess granda paina.) Co pudess eau stüdger fin l' eivna da las set gövgias.

Giachem (sto sù seccò): M' he bain impisso cha tū nun vögliast savair novas da que. Mo bain, fat vain que listess. Dad ir tres ho que. Cha que saja scu cha que esser vögliä (cun ün oter tun squasi cridulaint). Ün bun bap da famiglia po serrer pü quiet sieus ögls, sch' el so cha sia descendenza ais pissereda.

Duonna Deta: Aha, da maridaglias discuorrast — Aha —.

Giachem (ün po grit): Schi, güst da maridaglias. Ura füss, cha tū chapissast. Eau he tuottüna discurrieu da que in lung ed in larg, las nots passedas. Di' m, nun füss que per üna vaidgua üna greiva chargia d' avoir trais figlias da marider — üna pü bluorda cu l' otra. Sapchast dimena, hoz he vis il cusdrin Peider da Las Agnas. El ais passo da cò cun alimeris, ed avains darcho discuss nos vegl proget pervia da la maridaglia. Ed oramai ais que decis. Ils trais giuvens vegnan in dumen-gia. E l' eivna chi vain, scha que ais mê pussibel, schi dains our müsted. (Cun importanza). El peja grandas impostas nos sar cusdrin. Per 48 000 frs. peja el — e 'ls oters tiers (vo in stüvetta).

3. SCENA.

Duonna Deta, Rosina, zieva eir Giachem.

Rosina (vain aint dad üsch, ella ais in granda allegria e ho üna charta in maun): Tü mamma, ingiuvina da chi? — —

Duonna Deta (fo segn da taschair, suot vusch): Ssst, tascha giò. Che 't saglia in testa (muossa vers la stüvetta).

Rosina (discuorra ün po pü da bass, ma pera auncha fich agiteda): Que ais da Fadri. El ho cumpro chesa e fuonz aint a Fex e voul uossa gnir a fer la dumanda (rovand). Nischi, cha tū provast da persvader il bap.

Duonna Deta: Ssst, scha t' he ditta da taschair, (muossa vers stüvetta) el ais cuaint. E pel momaint ais megl der da nun flippir niauncha da que. Vo per ün braschun e glüschainta auncha ün po las scharpas dal bap.

Rosina (tuot stupefatta): Eau nun t' incleg. Hest già smancho, que cha tū' m avaivast impromissa her?

Duonna Deta (cun tun melamiaivel): Impromiss u na impromiss. Uossa ais que uschè.

Rosina (do dal cho, vo our, ma tuorna dalum darcho e's metta a glüschanter las s-charpas fixand sia mamma). Tü mamma —

Duonna Deta (melpazchainta): Che hest darcho?

Rosina: Carlin Sagliout, chi ho taunt fat suter Violanta a la Pardunaunza, voul eir gnir in dumengia a fer sa dumanda. E'l nouv marus da Tina, Marti Tiruli, gira perfin da not in-tuorn chesa e metta zücherchandel sül balcun chambra.

Rosina (cun tun misterius): E t'impaisa' t, ella voul propi der la charta da bain servieu a Polin Nuschè, be perche ch'el ho suto a la mezzasaira dad imsüras duos voutas cun Nannigna Pierla. E voul piglier impè quaist vegl implaster cun trais infants, be perche ch'el la maina saimper dutscherias. Pü bella vita avess ella bain in stand lo in buttia, vendand zücher e caffè, cu a fer cun fain e bütter our grascha, ma eau per mia part nun vuless ün simil schani. Puuu . . .

Duonna Deta (cun tun füers): Ella nun l'ho neir auncha, (darcho suot vusch). E dal rest avess pü gugent scha tü lasches-sat dvart quistas istorgias (vo vi tar l'üsch stüvetta e taidla). A nun ais il mumaint da's impisser a vossas marusaglias. Üna bella surpraisa s'aspetta — — üna curiusa surpraisa.

Rosina (pozza las s-charpas in ün chantun da noscha grazcha). Eau se bain che ch' eau fatsch, scha nus duos nun ans pudains piglier, be perche cha'l bap da Fadri Bös-chet nun peja grandas impostas. Quel da Violanta nun ho neir dapü cu trais vachas ed ün bouv.

Duonna Deta (fo tschegn da taschair ed evra l'üsch chadafö per ch'ella giaja our): Tü 'm fest propi gnir gritta.

Rosina (vo our cun cho bass).

Duonna Deta (piglia sü auncha üna vouta las s-charpas e las braschuna pella segunda vouta).

Giachem (cun sü chapè, in maun il bastun e la buschetta, ma sainza s-charpas ed in mangias chamischa): Che avais taunt da bajaffer cò? Metta 'm pü gugent sü il culer e la cravatta. Eau pudess ster cò fin saira per gnir da rabaglier aint quist buttun.

Duonna Deta (al do las s-charpas): Lascha cha giaja a' m laver ils mauns (vo our dad üsch).

Giachem (trand aint las s-charpas): Giachem! Tü est propi arrivo a quella da stuvair ir tar il duttur. Que am plescha poch.

Duonna Deta (vain aint e'l metta sü culer e cravatta).

Giachem: Que ais be per via da te cha vegn tar il duttur. Be pervia da te. Güder nun güdaro que zist, scha ma natüra nun as güda sves. Ma quelò vez aint, cha tü voust pudair dir zieva mieu funerel, cha tü hest fat tuot tieu pussibel.

Duonna Deta: Il duttur Magagna ho curo pü greivs malos cu tü. Per ünguotta nun aise tuot chi cuorra tar el.

Giachem (pozza il pè sül s-chabè): Fo 'm güst aint las curagias. Que 'm do terriblas furedas illa crusch in am sguiband.

Duonna Deta: Craja 'm pür, cha quicò t' hest drizzo in sgiand scu' n despero.

Giachem (intaunt ch' ella fo aint las curagias): Natürelmaing, dal sger. Üna malattia, ch' ün ho forse in se daspö vainch ans, avess da der our tuot in ün trat, perche ch' ün ho sgio! (in ün oter tun) Dimena a las mattas poust ün po a la vouta dir tuottas duos chosas, scu cha que sto cun me, e l' oter cha t' he quinteda. T' he eau già ditta, cha Peider peja per 48 000 francs impostas?

Duonna Deta (perda la pazenzcha): Cher tü, piglia e vo uossa. Hest la buorsa ed ün fazzöl da nes ed ün per zigarras, scha't gniss cuvaida da fümer?

Giachem: A nun ais priivel cha quella am vegna. (La tuocha maun). Sto bain.

Duonna Deta: Dieu' t chüra e' t detta bön! (piglia il squassel e' s metta a crider).

Giachem: Nun at piglier uschè. Be güst d' ün di a l' oter nun sarò que a fin cun me. E per viver avais, per que he eau pissero.

Duonna Deta (ün po cuffurteda): Que füss bain pcho. Tü chi lavurast auncha taunt e spargnast.

Giachem (vo our dad üsch e clamma aint): Eau' t main allura güst duos kilos charn ed ün pèr langheghers. Que nun as po

bain passer zievavi il bacher sainza piglier qualchosa (tuorna auncha üna vouta sün üsch). A las mattas di, cha sun ieu tal bacher a Samedan pervia dal bouv. E cha tü sapchast (tegna il maun davaunt la buocha). Tü inclegiast, cha orma vivainta nun vegna a savair, cha sun ieu tar il duttur. Que nun ais be pervia da las tschernas da dumengia. Que ais eir uschigliö, Chasper Nuschè sagliss e sutess dal gust.

Duonna Deta (tuot varsageda): A — Cun tieu etern Chasper Nuschè. (Ella il stumpla e metta ils mauns insembel) Dieu ludo. A la fin dals quints füssans tuottüna taunt inavaunt. Eau avaiva bod do sü la spraunza.

4. SCENA.

Duonna Deta e las figlias, zieva Giachem.

Tina (vegn aint tuot sculozzeda e vo vi tar duonna Deta): Ais que vaira, cha il bap ais malô?

Violanta (vegn aint eir ella, spert e squasi cridant): Ais que vaira, cha il bap stu ir tal duttur?

Duonna Deta: Chi as disch da quistas tucterias?

Violanta: Mo Rosina, ella ais gnida a sprun battieu sün Val Runchetta ans quinter que.

Duonna Deta (a Rosina, chi aintra güst): Quella at sumaglia darcho.

Rosina (tuot vstida da dumengias, cun üna chavagna): Be cha sapchas, scha que ais uschè, schi nun stun niaunch' ün di pü a chesa. (Mez cridant). Eau vegn sü San Murezzan am tschercher üna plazza.

Duonna Deta (sto lo scu ün bastun e volva be la testa vers Rosina, cun tun sever e decis): Ma per hoz e damaun na auncha.

Giachem (tuorna darcho in granda prescha, el vo vi tar sa duonna sainza niauncha bader sas figlias): Quelò at vögl auncha avair ditta per tuot las eventualiteds. Uschè avains fat giò cun Peider (declera culs daints). Il pü vegl, Giovannes, avains destino per Rosina, quel survaglia il fuonz, Violanta survegn il seguond, Giachmin, e Tina, chi nun lavura gugent sül fuonz, ais il pü adateda per Curadin, chi ais scrivaunt in büro comunel (Rosina, Tina e Violanta staun lo scu crudedas giò da tschêl.

Tina (riand dad ot): Che Curadin?

Violanta (cun tschera gramazchusa): Che Giachmin? . . .

Rosina (as metta a crider dad ot): Che Giovannes? . . .

Giachem (ho do ün sagl e guarda cun ögl pitif vi tar sas figlias, el nun so che dir e sto lo cun buocha avierta, allura as piglia el insembel e disch cun tun pchadus vers sa duonna): Di' las tü. Eau nun he temp. (Vo spert davent.)

II. Act.

Stüva da Giachem Champatsch.

Rosina, Violanta e Tina, zieva duonna Deta.

Rosina e Violanta (sun tschantedas üna per vart dal canapè as dand las arains, ellas sun our e giò e Rosina tegna il fazöl davaunt ils ögls. Tina ais sper la maisa e fo our cul fier. Minchataunt guarda ella vi sün sas sours. A la fin metta ella il fier our d' maun e 's plaunta culs mauns in chalun davaunt las duos sours.)

Tina: Be scha 's guard stögl eau rir.

Violanta (sainza ozer ils ögls): Schi ria pervia da me, scha que at pera taunt da rir.

Rosina (sainza ozer ils ögls): Ella natürel nun s' illa piglia.

Tina (cun tun persvas): Dalun cha la mamma disch, cha tuot giarò our in bain, nun avains d' ans illa piglier. Faina simplamaing que ch' ella disch. Dschain schi ed amen sün tuot e dasperavi fain üna tschera scu sch' avessans tuot il muond a culöz.

Violanta (mez in spass): Che vouist dapü. Nus exercitains nosas rollas.

Rosina (indegneda): Uossa as metta eir quista a fer stüpids spass. Eau per mia part nun giov dapü cu ün di quista cumedgia. E quista saira mieu Fadri ho da gnir a savoir scu cha las chosas staun.

Violanta (sto sü): Eau per üna vouta he fingiö scrit a Carlin.

Tina: O vus essas povras chevras. Eau nun vuless neir dir duos voutas, cha'l bap ad ura da saira avess müdo idea. Pustüt

scha il duttur al dess buna chapara. E daffat scha el ais gnieu da chatscher sü il torin al bacher per üna bella summa.

Violanta: Tü est bun dir.

Tina (ais ida' vi tar la fnestra e do ün sagl aint per stüva): Tü, Marti Tiruli vain sü per via. Glivra tü cun la stiranda, eau am fatsch our da la puolvra.

Violanta: Ma perche na. Quel nun vain pervia da me (vo our dad üsch).

Tina (a Rosina, continuand a fer our cul fier): Eau nun he sgür na grand buonder, già pervia da sia risatta e sieu barbech, chi 'l sto dret our.

Rosina (zaclinand): Ma — — ün negoziant — — Be impaissai 't. Eir sch' el ais fingiò ün po grisch.

Tina (da suringiò): Ô, pervia da sia eted, quelò füss il main da tuot. (Cun bun umur). Eau al cuviss magari üna vainchina d' ans suraint. (Stüdgia ün po in fixand la maisa, allura as volva ella dandet vers sa sour e disch cun tun decis): Sest ün po che, Rosina? Quelò at di eau e tuorn a dir. Scha fin dumengia nun he survgnieu almain üna carta da Polin, schi ais que glivro cun nus duos. Quelò di eau. Allura pigl ün ch'eau vegn a ster bain, ch' el hegia barbech u na. (In ün oter tun) Que nun füss ünguotta mel da pudair ster in chamanna d'üert cun qualche lavurina da cröch u frivolité, intaunt cha l' otra glioud ho da's der vi in fand cun fain.

Rosina: Eau craj cha que saro eir las dutscherias, cha Marti ho in buttia, chi tiran discretamaing.

Tina (tuot seriusa, stand davaunt sa sour): Voust cha 't dia? Fin aint il sön am perseguitescha la cuvaida da pudair üna vouta tschütscher zücherchandel e kikeriki güsta dich ed a vir ed avuonda. (vo vi tar la fnestra ün po contrarieda.) Tü, Marti vo bain cumal aint in usteria. Cha quel am vegna, sch'el nun ho pü premura cu que (fo darcho our cul fier).

Duonna Deta (vain aint cun üna chavagna chastagnas e las metta sün la maisetta. Allura as tschainta ella cun tschera aggravada sün ün s-chabè): Basta, uossa bainbod gnarons our dal buonder. Eau he üna mela temma. Per ünguotta nun ho l' ova aint il evna chanto tuot quists dis. A quist segn as po crajer

güst taunt scu a quel dal vermin (in ün oter tun fich decis): Rosina, tü preparast dalum ün burlin painch e'l mainast al signur reverendo. In turnand vest tal sar cuvih e'l drizzast our ün salüd dal bap, ch'el hegia müdo idea e declera da nun vulair absolutamaing accepter la tscherna, cha el nun as sainta bain e cha dessan propuoner ün oter.

Rosina (sto sü): Ma scha il bap lagna allura quista saira?

Duonna Deta (gritta): Pervia da que nun t'inquieter.

Rosina: Scu nus clapparons sgür ün bel leva testa quista saira (tuot cridolainta).

Duonna Deta: Chi ho cò il cumand, tü u eau?

Rosina (Vo our cul cho bass).

Tina (cun sdegn): Pervia d' ün po d' ova chi fo üna viera. Quecò ais dimena la glieud sclarida (paccatta sa roba).

Duonna Deta: Chi t' ho dumandeda qualchosa (in ün oter tun)? Quistas chastagnas poust allura auncha cunagir, cur cha tü hest usto davent la stiranda.

Tina (vo aint in stüvetta cun la stiranda).

Violanta (vain aint in granda agitaziun): Il bap vain. Il bap vain.

Rosina (eir ella): Il bap ais da retuorn.

(Tuottas duos as tschauntan danövmaing sül canapè scu aunz).

Tina (saglia aint dad üsch): Il bap vain. (As metta sper pigna guardand quella.)

Duonna Deta (Sto sü in grand spuizzi e vo our dad üsch, ma tuorna dalum zieva cun sieu Giachem).

2. SCENA.

Duonna Deta, las figlias e Giachem.

Duonna Deta (cun smania): E cu ais que ieu, di 'ns.

Giachem (da noscha glüna): Cu voust cha que saja ieu. (El metta il sach, ch'el ho purto sül bastun, sül s-chabè e 's tschaunta staungel mort, as volvand vers il public. Posa.)

Duonna Deta (malpazchainta): Ma schi quinta ün po.

Giachem: Cur ch' eau sun gnieu a fled. Aunz na. (Guarda intuorn e fixa Tina, chi ais auncha saimper nel chantun d' pigna e fo finta da crider): Che ais ieu a travers tar quella.

Rosina (scuffuonda, intaunt cha Violanta as suoglia la vista cun tuots duos mauns).

Giachem (as volva e guarda tuottas duos üna buna pezza, allura clignand ils ögls guarda el sa duonna): E che vuless dir quicò?

Duonna Deta (cun tun testard): Prüma da tuot vögl gnir a savair — — —

Giachem (l' interrumpa cun tun energic, stand sü): Ed eau vögl prüma savair che chi voul dir la grigna da quistas trais.

Duonna Deta: E tü dumandast auncha que.

Giachem (stüdgiand): Las hest forse dittas — — — — que, cha tü sest bain.

Duonna Deta (suot vusch cun tun melamiaivel): Ma s' inclegia, scha tü m' avaivast deda uorden.

Giachem (inquiet): E — — che haun ellas dit.

Duonna Deta (dad ot): Cò nun resta oter, quellas saun che chi ais obedir. Pervia da nus paune gnir damaun culs anels (a Violanta cun tun decis): Nischi Violanta?

Violanta (sainza ozer ils ögls, cridolainta): Schi, gurent
(vo our in chadafö).

Duonna Deta: E tü Rosina istessamaing, nischi?

Rosina: Schi, gurent (scufundand vo ella our in chadafö).

Duonna Deta: E Tina, que s' inclegia, nischi?

Tina (sainza piglier il squassel giò da la vista): Schi, gurent . . .
(vo our dad üsch).

Giachem (las ho dedas üna tscherta öglieda, uossa as tschaunta el plaunet, pchadus): Propi, uschè nun eira que managio. Tü est tuottüna ün po memma severa.

Duonna Deta (füersa): Obedir stögliaun ellas e que sül pled. Cò nun vegn fat cumplimaints.

Giachem (esitand): Eau crajaiva, cha müsteds stu vessan ir eir ün po d' eгна volunted.

Duonna Deta: Uossa taidla, a füess pü cu ura, cha tü am dschesast l' avis dal duttur.

Giachem (marmugnand): O per quel? . . (Zieva ün po, cun tun tmüch): Sest, cun las müsteds nun essans neir auncha al cler.

Duonna Deta: Pel mumaint nun as tratta da quecò.

Giachem (sto sü, vo ün po sü e giò per stüva sainza dir bau).

Duonna Deta (il guarda üna pezza, cun tun resolut): Cu sto que cun te? Mël u bain?

Giachem: A — ad essans saimper a 'l istess s-chavatsch (as tegna la testa cun tuots duos mauns sainza dir oter).

Duonna Deta: Schi quinta uossa, eau vögl savair scu cha que sto.

Giachem (esitand): El disch cha pudess forse esser qualchosa vi dals pulmuns, ma cha clers sintoms nun sajan da chatter neir cun la megldra volunted. E schi ch' el ho picho bod üna mezz' ura vi da me e tambas-cho cun ün tschert padriöl nair.

Duonna Deta (desillusa): Schi propi ünguotta nun t' ho el do. Ne per sgargarizer ne per stricher aint, ne niauncha üna s-chaccla pirulas u üna clocha guots.

Giachem: Zist dal vivaint Dieu.

Duonna Deta (do dal cho e 's volva): Cun quels dutturs ais que eir sia part. Chissò scha tü nun avessast fat meglder dad ir tar que tschert predichant da quander our. Quel almain do masdinas. Cun chavagnadas da clochas e s-chartotschs tuor-nan els a chesa.

Giachem: Manchess auncha ch'eau avess da travuonder ün intera apoteca aunz cu am partir per l' oter muond. — Eau he propi gieu l' impressium cha il duttur m' hegia do sü. El s' avero impisso, cha que nun vela la spaisa da 'm fer spender per masdinas, chi digià nun am paun güder. Perche nun m' ho el proibieu da baiver u da manger? Ch' eau dess be am cuvir tuot que chi 'm plescha m' ho el dit cler e net cur ch' eau l' he dumando. Quelò permettän uschigliö pür cur ch' ün ais süls ultims.

Duonna Deta: Ma tascha giò, tü fest sgür pcho. Cur ch' ün vo auncha dret scu ün «l», scu tü avaunt in gnand sü per la giassa.

Giachem: Chasper Nuschè eira sün porta. Que nun fo dabsögn cha quel sapcha cha sun a maun dal duttur.

Duonna Deta: Ed uossa nun t' ais auncha gnieu l' appetit?

Giachem: A che che, quellas trais povras guafnas cridulaintas sun saimper davaunt me (muossa cul daint vers la porta).

Duonna Deta: Un pêr chapunets cun faschouls, che dschessast da que?

Giachem (do dal cho da na): Schi schi, arcumando m' ho el bain da manger, il duttur, pustüt charn püerch fümanteda cun cudgia e tuot, cha que saja auncha il meglder. Ma appunta pudair. — Eau saint ün tschert mel esser be scha tü tschauntschast dal manger. E schilafè cha he fat per cumand al duttur taunt cu pussibel. Eau he bavieu a l' usteria da la Coruna trais mezs liters Vuclina, quella cuorsa m' avaiva fat üna brava said e da baiver nun m' ho el scumando. Suringiò he mangiò ün brav schliefer panzetta cun cudgia e tuot, propi scu ch' el m' avaiva arcumando. Sül char nun ais el sgür bricha nos bun duttur. Oramai sch' ün ho da 'l pajar, schi nun restero oter cu da l' obedir pü u main L' usteria da la Coruna, quella so aunch ir intuorn als salvunurs alimeris. Da quella panzetta scu ch' ella m' ho spüert as po ir a tschercher, poss bain dir. Taunt ota eir ella, (mussand culla dainta) e che graschina, niauncha ün fil cotschan nun s' avess vis. Propi que chi fo bain al ögl d' ün amatur dal grass.

Duonna Deta: Al ögl farò que bain, ma

Giachem (saglia sü): Ma per Dieu sant. Scha 'l duttur ho dit da manger que chi 'm plescha, schi nun vegn tuottüna a puster buoglinas e limunada. Ma natürel uossa nun aise darcho fat a dret e tü hest tuottüna do e do per ch' eau giajata 'l duttur.

Duonna Deta (stu rir ün po): Eau craj gugent cha suringiò üna simla plunteda nun hegiast pü guera appetit.

Giachem (sto sü, bütta sieu chapè sül plats-chantschia e's stenda our sül canapè, as volvand vers la parait): Schi schi, rir e tizcher, quelò so minchün. Scha tü sentissast que ch' eau saint, schi at passess la vögla da rir.

Duonna Deta (cun tun pisserus): Nun fessast il meglder dad ir üna pezza sün tieu let? Tü stessast bger pü bain cu sün quist cuotsch.

Giachem (as volvand inour): Eau . . in let da cler bel di . . in taunt cha l' otra glieud lavura. Da quellas nun fo Giachem Champatsch (as volva darcho in aint). Natürelmaing, uschè as

füss our dals peis e nun disturbess pü. (Cun malignited.) Vus as stuveros istess adüser ün po a la vouta a fer sainza me.

Duonna Deta (s' ho tschanteda tuot cridulainta): Ma Giachem. Que cha tü tschauntschast. Tü sest bain scu cha que ais managio.

Giachem (zieva ün po in ün oter tun): Tar la stamperia dal «Fögl» sun eir sto e he inserò per la vacha brüna. Ün armaint chi tütscha nun pudais avoir in stalla, cur ch' eau nun sun pü.

Duonna Deta: Da que nun he ünguotta incunter. Que armaint da fö avess dalönch innò vendieu.

Giachem (sto sü e vain no sper la maisa, ün po pchadus as tschainta el): Que gnarò publicho aint il «Fögl» da samda chi vain.

Violanta (vain aint dad üsch e pozza üna coppa sün maisa. Vo as tschanter darcho sül canapè cun üna terribla tschera var-sageda).

Rosina (vain eir aint cun ün plat faschouls, plat, sdun, pirun e curtè e' s tschainta eir sül canapè, tgnand il fazzöl davaunt sa vista).

Tina (vain eir aint cun ün buchel muost ed ün magöl).

Giachem (las ho guardedas, uossa volva el la testa d' üna a l'otra. Zieva ün po disch el a sia duonna suot vusch): E quaista lira avess da continuer?

Duonna Deta: Amur e chaunt nun as laschan sfurzer. Vo uossa e giaunta.

Giachem (cun ün sguard vi sül canapè): Que nun ais propi per fer apetit.

Duonna Deta (a las figlias cun tun sever): Schi iz per vos fat, scha dais fastidi al bap. (Tuottas trais vaun cridand our in chadafö.)

Giachem (cur cha sun davent): Tü est memma severa cun ellas.

Duonna Deta: Be cun severited as po fer ir tres qualchosa uschè. A stöglan savoir chi chi cumanda.

Giachem: Be scha tü 'm laschessast üna vouta gnir a pled. Culs 48 000 nun ais que allura ünguotta. Cha l' intera bra-jeda gaja as fer benedir.

Duonna Deta (surlevgeda): Mo schi Dieu ludo ed ingrazcho, ch' avessans quista maridaglia giò dal gosch.

Giachem: Ma uschè nun ais que propi managio. Eau he già trais oters in vista.

Duonna Deta (as volva, nun so guera che dir): Uossa bod nun aise pü da 't dumander che chi 't mauncha (mussand cul daint sül frunt).

Giachem: Nun ais que tü chi solaivast dir, cha in affers da maridaglia as stuvess saimper avoir tevla da mulinè.

Duonna Deta (testarda): Eau per mia part nun di pü ünguotta.

Giachem: Bun, allura tschauntscha tieu hom. Eau he do a maun la chosa a mia basdrina Chatrina. Be cha tü sapchast, sest quella chi cusa a dschurneda. Eau l' he visa per cas vi Samedan a la Crusch alva.

Duonna Deta: Uossa stögl eau bod crajer, cha tü nun sajast passo speravi üngüna usteria sainza volver aint.

Giachem (grit): Da baiver nun m' ho il duttur proibieu, e per affers da maridaglia ais mia basdrina la persuna adatteda. E perche? Perche ella vo per las chesas e so s-chafuller. Ella m' ho savieu quinter sü üna intera tschurma da giuvens da marider, ed a quels trais ch' eau he tschernieu nun mauncha da quicò (fo il segn d' innumbrer raps).

Duonna Deta (sto sü e bütta davent sa cusanda. Ella cuorra furibunda per stüva intuorn stumpland vi e no las chadregias. A la fin as plaunta ella culs mauns in flaunch davaunt sieu hom e disch sburfland): Avessast güst pudieu metter per ellas, scu per las vachas, annunzias aint il Fögl.

Giachem (tuot ouregiò): Eau poss fer scu ch' eau vögl, ma adret nun ais que mê. Nun ais que indicho da pisserer per l'avegnir dals sieus, cur cha il duttur ho do uschè poch buna chapara e nun ho ordino niauncha ün schnat masdina.

Duonna Deta: Scha tü m' avessast be ditta aunz ün pled. Alura t' avess eau pudieu dir, cha nun avains da bsögn ne da quels da la Punt ne da Chatrinas per cha noss infaunts chat-tan da's marider. A pudains spargner da der sura ad oters da 'ns procurer dschenders e forsa auncha ils pajer. E perche? . . Perche cha minchüna ho fingiò il sieu.

Giachem (resta tschunch il cho, el la guarda scu sch'ella las sbat-
tess): Ma que cha tü discht? que nun po esser. Scha quellas
haun amuors schi'nd he eir eau.

Duonna Deta: Mo tü hest bain eir tü üna. Già daspö 25 ans.
Guarda be a me.

Giachem: Eau nun sun dispost a fer spass. Di' m la vardet. Aise
d' intuorn qualche marus.

Duonna Deta: Ma sch' eau t' he già dit. Na be ün. Per mincha
üna ün. Trais in tuot.

Giachem: (Cuorra sü e giò tuot agito e sbregia): In quista chesa
he eau il cumand, cha sapchas.

Duonna Deta: Nun fer uossa uschè trid. Que sun brevs giuvens
quels duos ch' eau manag. E cul terz as vzarò allur auncha.
Lavurius sun els, solids, ed eir da maniera.

Giachem: Cun que managiast forsa ch' eau nun hegia maniera.
(Vo spert zievavi ella per ir in staunza dasper. Sün üsch as
volva el e disch): Cha giajan as fer arder els e lur bellas ma-
nieras (vo).

Duonna Deta (refletta ün mumaint e voul allura ir zieva, Violanta
saglia aint e la tegna inavous)

Violanta: Nun al dir auncha il rest. Que nun ais ün bun mu-
maint.

Duonna Deta: A che che. Oramai cha essans taunt inavaunt,
schi vo que güst tuot in üna. (Vo in stüvetta.)

Rosina (cucca aint dad üsch): Inua sun els? Que vain saimper pü
critic. Be ch' eau vess fat a mia testa, schi füss già ün töch
dalöntschi.

Violanta: O, pü dalönschi cu Grevasalvas nun füssast sgür riveda.

Rosina: Que nun fo dabsögn, cha tü vegnast cun schniz-chas.

Violanta: Eau nun he nalafè managio ünguotta d' mèl.

Tina (aintra battand ils mauns insembel): Que ais sto famus, que
teater ch' avains giovo. Grandius!

Rosina: A survignirons auncha teater avuonda. Be spettè.

Violanta (taidla sün üsch e fo segn da taschair): Pssst Ta-
schè. Eau nun od ünguotta.

Rosina (las stumpland d'avent): Lascha'm cò a me (taidla).

Violanta: Ma taidla, Tina, que ans avess pudidas ir curius, scha'ì bap t' avess visa a rir in que chantun.

Tina: Que ais bain pervia da que ch' eau he tgnieu il squassel davaunt la buocha.

Rosina (be da bass): Taschè ün mumaint (saglia our dad üsch chadafö. Las otras zieva.)

Giachem (aintra agito): Am tgnais per nar! Am mnais pel nes! Eau nun vögl savoir novas d' ünguotta. Il prüm chi's muossa büt eau our da porta.

Duonna Deta (tuorna in stüva e disch tuot calma): Dimena uossa ais que decis. Auncha hoz vögl eau cha las mattas als scrivan la charta da cumgio.

Giachem: S' inclegia, e que dalum. In quista chesa he eau il cumand, cha sapchas be. (Cuorra per stüva intuorn culs mauns in giloffa. As ferma davaunt sa duonna e disch cun rabgia): Tuot füss dimena sto cumbino e fat gio davous mas arains. Eau nun avess gieu da fer oter cu dir schi ed amen aunz cu partir per l' oter muond. Ma per intaunt sun auncha cò. E scha füssan eir veritabels aungels tuots trais. Eau cumand ed üngün oter (as tschaunta sül canapè).

Duonna Deta: Ma s' inclegia. Scu cha que ais sto da vegl innò (il guarda cun attenziun). Anguoscha, ma che colur cha tū hest. Ma che 't mauncha. Dess' eau metter vi ün po tè da chamanella?

Giachem: Nun am discuorrer da tès. Eau craj cha que darò hoz la müdeda in mël. Que m' ais da que tschert (Sto sù e vo cun prescha our dad üsch.)

Duonna Deta (vo zieva).

3. SCENA.

Tina, Marti Tiruli, zieva eir duonna Deta e Rosina.

Tina (vegn aint in stüva): Che am maina El da bun?

Marti Tiruli (aintra a l' istess temp. El ais in mangias chamischa, ho sù ün squassel verd ed üna chapütscha rachamedà): Novi-

teds main eau, noviteds. Hähä (tegn in ot ün scrit). Que ais doch unerhört. D' üna simla noschdet nun s' ho auncha mê udieu daspö cha 'l muond exista. Que di e tuorn a dir. Häähähä.

Tina (al voul piglier il scrit our 'd maun): Schi ch' El muossa . .

Marti Tiruli: Scha tü'm dest il Bescheid ch' eau giavüsch. Que's tratta be d' ün unic pled. Nur ein einzig Wort.

Tina: Il prüm vögl eau vair il scrit . .

Marti Tiruli (Piglia ün s charnütsch our gilloffa e'l tegna in ot): Tuot las dutscherias dal muond nu'm faun il reuen per üna bella matta. Hähä.

Tina (as metta a picler ün pèr tampastinas): Ma uossa no cul scrit. Eau nun ced.

Marti Tiruli (as retira tgnand il scrit in ot): Üna poesia, hähä, da Chasper Nuschè, hähä, que trid figür, que Windhund, hähä, (vain darcho pü inavaunt e disch cun importanza). Da quists Pasquillzettels ho ün chattò quista damaun inguttos vi da las portas d'talvo. Un bun Nachbar ch' avais, hähä.

Rosina (chi ais gnid' aint, da bass a Tina): Tira'l our d' maun.

Duonna Deta (ais fingio üna pezza sün üsch d' chambra cun ün cuschin ed üna cuverta d' launa suot bratsch. Uossa s' approssima ella luot a Marti e'l stira our d' maun il scrit. Ella l' evra saimper auncha cun cuschin e cuverta suot bratsch e legia): Quella melprüveda figüra. Qualchosa d' simil nun m' avess tuottüna aspetteda. (Ella legia fand posas, dad ot, intaunt Tina e Rosina cuccan surour la spedla)

Chi amatur ais dal progress,

La via d' fier gugent avess.

Ma tschert vo ella gio pel glatsch,

Scha nel cussagl ais nos Champatsch

(ella sto lo scu üna statua as mordand ils leivs).

Rosina. Ma che noschdet!

Marti Tiruli: Suber miss giò, hähä, suber miss gio, hähä.

Tina (clappa il scrit e legia ün po pü spert):

Evviva Giachem Campatsch, il quèl

In posta auncha vo in tschêl.

La via d' fier ho 'l zuond sül strich,

Perche ils raps el ama fich.

Marti Tiruli: Suber miss giò, hähä.

Rosina: Co nun as vezza bain (piglia il scrit e vo vi tar la fenestra a ler).

Cur cha 'l prüm tren passa tschüvland,
Giachem Champatsch vzais davous sü cridand.
Sa duonn' il tegna cun premura
Per ch' el nun giaja in malura.

Duonna Deta (bütta cuschin e cuverta sül canapè. Ella sdrappa our d' maun il scrit a Rosina e guarda scha que ais propri uschè): Que ais propri memma insolent (imnatschand cul daint) Chasper, Chasper, quella cò m' illa pejast. Rosina, tü 'm vest sül mumaint tal cuvih. Las chosas s' haun müdedas, e cu müdedas. Per savair cha tuot stetta sülla testa. Il bap stu gnir tschernieu, chi saja scu chi esser vögliä (sorta).

Marti Tiruli (cun tun malign): Hähä, ils pü bels vers nun ho ella niauncha let, hähä, (piglia auncha ün s-charnütsch our da giloffa). Cò Rosina, per cha tü fatschast üna tschera ün po pü dutscha, da que süss.

Rosina: La cuvaida da las dutscherias m' ais passeda (vo eir ella in l' otra stüva).

Marti Tiruli (s' approssma a Tina): Üna nouva qualited da Nidelzeltlis, ch' eau he grad fat il bestellen per te, hähä.

Tina (nun fo cumplimaints e piglia): Que nun ain lasch' eau dir duos voutas.

Marti Tiruli: Pervia dal rest, hähä, gniss doch gugent our dal buonder.

Tina (surpraisa): Pervia da che?

Marti Tiruli: Tü nun m' inclegiast, hähä, eau manag be, hähä, scha que ais schi u na.

Tina (tschütschand da gust): Quistas caramellas sun propri excellentas, da quistas am laschess guster mincha di.

Marti Tiruli: Per te he eau saimper da quellas, hähä, ma sest mieu Schatz, hähä, tü stuveessast allura tuöttüna gnir ad ün Entschluss, hähä (la clappa pel mintun).

Tina (il stumpla davent e vo da l' otra vart da la maisa, cun tun decis): Dumengia chi vain Al darò eau la risposta. Ma aunz avess auncha üna cundiziun.

Marti Tiruli: A sieus cumands, a sieus cumands, eau sun zu allem fähig.

Tina: Bain, schi ch' El taidla. Quist barbech dret our nun am plescha brich. Quel vuless eau ch' el spariss aunz cu dir da schi.

Marti Tiruli (glischand sa barba): Nun ais que schad per quella, hähä.

Tina (decisa): Güst scu ch' El voul, sfurzer üngün nu 'L sforza (al do las arains).

Marti Tiruli: Ma insomma, scha que nun vo halt oter schi che's voul fer.

Tina (tadland): Pst, a vegn qualchün (il stumpla vers chadafö).
Ch' el giaja güst our da quista vart. Pel mumaint vuless cha üngün nun savess ünguotta.

Marti (sortind, tuot fortüno ed inamuro): Sto bain, mieu Schatz, hähä (l' offra il s-charnütsch). Auncha ün pitschen Andenken, hähä.

Tina (piglia l' inter s-charnütsch, il stumpla our da porta e sorta eir ella).

Duonna Deta (vain aint da chadafö cul scrit in maun. Ella ais fich agiteda): Ün affrunt imperdunabel. Al bap nun pudains per il mumaint dir ünguotta. El s' agitess memma (legia dad ot).

La duonna il tegna cun premura

Per ch' el nun giaja in malura.

Quista granda canaglia. Spetta mieu Chasper. Tü fest il quint sainza l' ustèr. Scha tü vainst aint il cussagl da cumön, schi vegn eir eau.

4. SCENA.

Duonna Deta, Giachem, Tirutea e Rosina.

Giachem vain aint da suler tuot our e giò. Dalum zieva Tirutea.

Giachem (cun vusch debbla): Tü Deta — — Barbluotta ho d' avoir gieu prezis istess scu eau . . . (el as straschina vi tal canapè

e 's tschainta) güst prezis scu eau. E güst tschinch eivnas ais que aunch ieu . . .

Rosina (cucca our da stüvetta).

Tirutea (sto zieva sü l' üsch, as do üna tscherta importanza e do sü e giò cul cho).

Giachem: Güst prezis scu tar me . . . Üngün appetit, fiacchezza e quellas furedas da la vart.

Tirutea: Schi, schi, ed eir que dal vermin eira precis istess.

Giachem: Nos duttur Magagna savero il pü bain perche ch' el nun am do pü üngünas masdinas.

Tirutea: A me am riaiva el be our, cur ch' eau dumandaiva masdinas per Barbluotta.

Giachem: Appunto, appunto güsta scu tar me.

Rosina (sün üsch da chambretta, a Tirutea): Quecò nun am pera uossa fich güdizius da sculozzer in quista maniera ün ammalo.

Duonna Deta (fand segns a Rosina, suot vusch): Tü hest bain radschun, ma tascha per l' amur da Dieu.

Tirutea (voul discuorrer, ma nun chatta ils plets, a la fin la reuschescha que. Ella fo ün pèr pass inavaunt): A chattaïs megl der da smanzögner sü ils povers ammalos, scu cha faun ils duttuors, cur cha sun già bod süls ultims e haun l' ögl mez ruot.

Rosina: Que vain saimper megl der.

Tirutea (vo plaunet chaminand inavous vers l' üsch): Schi zupantè pervia da me tuot que cha pudais. A me am po que esser l' istess. Il quint dal duttur sarò eir pü pitschen (a Giachem). Cha Dieu al detta üna buna not (vo our dad üsch).

Duonna Deta: Quella melprüveda bajaffa vo uossa derasand our per tuot vschinauncha (vo spert vi tal üsch). Tirutea, Tirutea, gni aint auncha ün mumaint.

Tirutea (sün üsch, muossa vi sün Rosina): Dalum cha quella cò ais davent, aunz na.

Duonna Deta (fo ün segn a Rosina, chi vo aint in stüvetta, vers Tirutea zuond amiaivla): Nun pigliè in mël a que infaunt. Che vulais, que ais auncha chindel.

Tirutea: Cul piglier in mêl possa fer scu chi 'm pêra e plescha.
Che vulaivas uschigliö?

Duonna Deta: Tadle Tirutea, a pudais gnir ün mais a piglier tar nus il lat sainza pajer ün rap. Ma a nun avessans gugent pel mumaint, scha que gniss palais in vschinauncha, cha mieu Giachem ais poch bain. Avains ün motiv speziel. Ninà chera vus, cha nun flippis cun üngün ünguotta.

Tirutea: Daspö cura avess eau dad esser üna bajaffa?

Duonna Deta: Dimena ün mais a la lungia, cumanzand cun damaun e quaunt cha vulais.

Tirutea: Ma impissè' s. Que nun avess fat dabsögn. Neir sainza que nun avess flippieu pled cun orma vivainta (a Duonna Deta chi voul la cumpagner). Be stè, be stè e guardè da vos amalo, cha quel ho pü dabsögn da vus cu eau (as parta).

Giachem (cun tun rimproverand): Ün liter e mez al di. Eau he güst fat our il quint. Que fo in ün mais 18 francs. Ed uossa daro ella auncha a sieus trais giats tuot que cha paun, già cha que nun cuosta ünguotta. Uschè schi, cha vus faros buns affers.

Duonna Deta (tuot surpraisa): Ma schi avess eau gieu da la lascher ir s-chalandrand que per tuot vschinauncha. Fin dumengia stu que rester adascus.

Giachem (indifferent: Perche? Forsa pervia da las tschernas dal cussagl comunel? M' he güst impisso da vulair renunzcher, già cha sun uschè mêl a la via.

Duonna Deta (as plaunta sü davaunt el culs mauns in flaunch): A, quella füss la pü bella. Renunzcher! A quist post onorific!

Giachem (our e giò): Scha tü füssast in que stedi ch' eau sun (sfruscha sü per sieu bratsch). Eau tem cha eir culla gnierva stetta que mêl.

Duonna Deta (per se): A, uossa stögl eau gnir energica (piglia our da giloffa il bigliet tuot tschaffigno). Legia il prüm quist bel vers, allura discuorra.

Giachem (glischa il paperi sün maisa, el il legia cul bratsch stendieu our): Che mê vess que dad esser.

Duonna Deta (ün po malign): Ün cumplimaint da nos cher chantunais Chasper Nuschè.

Giachem (legia tuot chap. Tuot in üna vouta saglia el sü): Quista vungia infama, e dinuonder vegn quist sdratsch infernel?

Duonna Deta (cun indegnaziun): Vi da nossa porta talvo l'ho el sus-chieu tacher, per cha tuot possa ler ed avair sieu gö.

Giachem (süt): Üna bell'attenziun (saglia vi e no, allura as metta el a ler dad ot):

Evviva Giachem Champatsch, il quel

In posta auncha vo a tschêl . . .

(Tuot in üna vouta s-charpa'l il palperi e'l bütta per terra): Que ais ün bun remeidi per gleud ammaleda.

Duonna Deta: Nischi, uossa est eir tü da mieu parair, cha nun vulains renunzcher.

Giachem (fich agito cun tun decis): Niauncha da dir. Que co vulains sfurzer tres, cha saja scu chi esser vögliä, eir sch'avess da rester sül flech il di da las tschernas. (Dalum suringio, pü abatieu) Scha na per oter schi per fer rabgia a Chasper am tgnaregia in peis fin allura.

Duonna Deta: Ma schi tira 't tuottüna our tas s-charpas e terra 't ün po sül canapè, già cha tü nun voust savair novas dad ir in let.

Giachem: Eau faiva quint dad ir a güzzer la fotsch, già cha nun am saint da fer oter, ma eau vez cha que nun vo niauncha quicò. Eau sun tuot sfracho (as terra sül canapè). Que 'm pera scu scha füss rivo mia ultima uretta.

Duonna Deta (al consoland): Que vain bain meglider, be nun. perder il curaschi, eir oters s'haun gia sentieus mêl (al fo our las curagias).

Giachem: Ma na scu eau. (Stenda vi sieu bratsch.) Tuocha scha mieu puls batta auncha.

Duonna Deta (vo svelt a la fnestra): Tü, a vegn il mess gio per la giassa. Quel vegn sgür aint tar nus. Forsa pervia da las tschernas.

Giachem (calm): Lascha ch'el vegna (lascha der üna s-charpa per terra e' s zuoglia cun la cuverta).

Duonna Deta (stira d'avent cuverta e cuschin e vo cun tuot in stüvetta, tuorna dalum): Ma piglia 't insembel ün po. Be per

ün pêr minuts. Scha pussibel guard bain ch' el nun stetta lönch. Güsta quel nun suos-cha s' inacordscher.

Giachem (inclegia a la fin e 's rababglia in peis. Vo zoppagiand be cun üna s-charpa per stüv' intuorn. L'otra tegna el in maun): Inua ais gnieu vi ma pipa. Scha nun he la pipa in buocha schi s' inacordscha 'l dalum, cha nun sun in mieu esser.

Duonna Deta (guardand our da fnestra): Ma lo sül plat s-chantschia.

Giachem (impla ed impizza la pipa): Que ais allura tia cuolpa, scha que 'm fo darcho mêl.

Duonna Deta: Dieu ludo. El passa giò per via. Tü poust darcho at metter giò.

Giachem: A-schi pudess eau darcho esser ammalò. Que ais chazzer comod. Ma per esser preparò vögl tuottüna darcho trer aint ma s-charpa. (Vo e metta d' vart la pipa).

Duonna Deta (vo in stüvetta).

Giachem (fo aint sa s-charpa): Bger da sa vita nun s' ho in quista maniera.

Duonna Deta (maina darcho cuverta e cuschin e metta sül canapè): Vè no e metta 't giò.

Giachem: Na na. Davent cun quista rüzcha. Que ais pü sgür. Que sarò eir meglder, ch' eau giaja our in sulam a truscher qualchosa, cha 'ls chantunais am vezzan. (Vo.)

Duonna Deta (clama aint in stüvetta): Rosina, do ognitaunt ün tschüt our da fnestra scha que vess da gnir mêl al bap.

Rosina (vegn in stüva): Ma schi ch' el mangia e baiva eir be que chi 'l fo bain.

Duonna Deta (disgusteda): Tascha giò tü mastralessa. Il duttur nun l' ho proibieu nè 'l lard nè 'l baiver.

Rosina (vo vers chadafö): Che dess eau dir a Fadri Bös-chet, scha 'vess da 'l vair in chascheria.

Duonna Deta: Di cha tü 'l vögliast bain, cha tü sajast bluorda zieva el.

Rosina (sortind): Mo quelò so 'l da lönch innò.

Giachem (aintra tuot scuffortò): Tü Deta. Chasper so già tuot. El ho fat avaunt ün grand tur intuorn me, dschand ch' el nun voul erter l' etesia.

Duonna Deta: Bella quista! Sarò sto aviert ün fnestrin.

Giachem: E cha mieu Clos survgniro 'l uossa probabel ,m' ho el auncha clamò our da sa cligna. Nun hest udieu?

Duonna Deta: Che 's vess dad incler quiaint que cha quel oter barbotta.

Giachem (vo vi sper ella): Deta — quelò stust m' imprometter . . .

Duonna Deta: Imprometter che?

Giachem: Cha Chasper Nuschè nun survegna mieu Clos — neir zieva . . .

Duonna Deta: Taidla, tü vessast schi sgür fat meglder dad ir in tieu let.

Giachem (as tschainta sün üna chadregia tuot schmiss): Quelò 't di eau. Que di, cha Chasper Nuschè stir' our ils paluochs traunter sieu Clos e 'l mieu Que di am volv' eau in in mia fossa.

Duonna Deta: Cu poust be crajer, ch' eau mê in vita mia al ceda que pro?

Giachem: Bain, bain, ma üna vouta cha ün dschender ho il cumand . . . (stüdgia ün po); Ma sch' el nun survegn nos Clos, schi 'm tgnaregia da bun auncha sün tschêl.

Duonna Deta: Guarda, uossa fo e vo in let, tü nun est propi na in tieu dret esser.

Giachem: Quelò gnaro bain auncha, ma pel mumaint nun he temp dad esser ammalo. Pervia da mieu Clos nun vögl eau perder mieu pos etern. (Vo.)

Duonna Deta (do da la testa e vo zicva)

5. SCENA.

Rosina, Violanta e Tina.

Rosina (vain cun Violanta aint da chadafö): Tü, eau craj cha possans piglier giò d' maisa.

Violanta (our e giò): Il bap nun sarò güst da la buna, zieva ün' eivna simla.

Rosina: Ir vo que eir tuot suotsur. (As metta davaunt il spievel, as volva e 's stordscha e 's admira. Allura as drizza ella la frisura.) Tü Violanta, am sto la bain quista nouva frisura? Que m'ho inquieteda quista not, scha 'm sto pü bain la verscha u ritschs per dumengia, scha vegn Fadri, che dschesast tü?

Violanta (sclatscha ils mauns): Impaissa 't, eau survegn allura mieu vstieu blov per dumengia. Eau sun steda hoz apposta tar la schnedra a discuorrer. Carlin faro ögl.

Rosina (saimper auncha davaunt il spievel): Tü, di 'm üna vouta in serius, che 't pera, nun am stessan pü bain ils ritschs?

Tina (saglia aint da porta gesticuland): Il seguond act cumainza! Essas promtas? (As metta darcho in sieu chantun e fo finta da mutschigner.)

Rosina: Fe scu cha cha vulais, ma eau he avuonda. Que ais simplamaing üna cumedgia.

Violanta (do ün sguard our da fnestra, allura vo ella darcho in sieu chantun; strand cun se a Rosina): Be quista vouta fo auncha da scorta.

Rosina (as tschaunta melcuntainta): Quist teater nun am vo per testa.

6. SCENA.

Giachem e Deta aintran.

Giachem: Uossa he üna buna giò dal gosch. Mieu Clos nun vegn aint ils mauns da Nuschè.

Duonna Deta: Eau nun vegn landrour, schi che hest fat.

Giachem (as plaunta davaunt ella): Eau he vendieu mieu Clos a Gian Curo. Hest inclet? (sguerschagia vers sas figlias, chi continuan la cumedgia).

Duonna Deta: Tü nun sarost da gö!

Giachem: Eau nun sun brich da gö. L'affer ais fat? Cun duos plets essan stos d'accord ed el ho do charta e sagè da nun vender in vita sia nos Clos al chantunais. E dad el am poss eau fider dapü cu da mieus futurs dschenders, pustüt scha vessas da 'm gnir cun quels tscherts svanecals (as tschaunta).

Duonna Deta (be suot vüsch): Uossa cumainz bod a tmair cha'l vermin hegia vulieu dir qualchosa.

Giachem: Quista plüreda e mutschignanda ho da glivrer. Vais inclet?

Duonna Deta: Tü sest bain eir tü, ch' ün nun po esser-sü da cho sün cumand.

Giachem (observa las mattas auncha üna pezza, allura saglia el sü): Scha he da vair aunch' ün po quistas tscheras gramaz-chusas schi sun bod in bêla.

Duonna Deta: Que dependa be da te.

Giachem: A, tü crajast ch' eau stögli ceder. Ch' eau stögli dir schi ed amem. . . . Da quistas maridaglias nun vögl savair novas (vo vi tar la fnestra e' s stenda. Allura as retira 'l spert e disch in tun da cumand): La glieud vain giò dal fuonz, chantè.

Duonna Deta: Mo schi, üna bella vögli da chanter ch' averon.

Giachem (as metta cun las bunas): Nun inclegiast. Que fess üna buna impressiun sülla glieud, pel cas cha ma malattia füss già gnida palaisa.

Duonna Deta: Pervia da me cha chaunta chi chi vögli (vo in chadafö).

Las mattas (vaun eir in chadafö).

Giachem (las guarda zieva, stüdgia ün po e vo vi tal üsch da chadafö): Ma schi cu, nun am vulais fer quist plaschair!

Duonna Deta (vegn sün üsch): Scha nun vöglian saro poch da fer.

Giachem (rovand): Ài schi prova da' las persvader (vo darcho vi tala fnestra fich agito): La mezza vschinauncha ais da quistas varts quista saira. Ma vegn que bod. Que ais da perder la testa.

Duonna Deta (fraidamaing): Scu scha tü nun savessast cun che cha tü las pudessast persvader.

Giachem (as morda ils leivs, stüdgia, guarda sü per las paraits, allura as stenda el per guarder darcho our da fnestra. Tuot in üna vouta do 'l ün puogn sün maisa): Mo schi cha 'l diam-

per porta. Schi pigliè voss tamistuffels. Ma chanter stuvais ed in quist icti mumaint. Eau vögl tuottüna vair, scha nun cumand eau in quista chesa.

Duonna Deta (sorria sodisfatta e tuorna in chadafö).

Giachem (sün fnestra): Chasper cuvi ho eir da savoir ch' eau nun sun auncha süls ultims. Schi, schi, pür guardè aint! Stordschè 's fin cha clappais la sdrinera. Pel mumaint nun sun auncha sül cadalet. (Vo vers l' üsch d' chadafö): Che spettais auncha? (Tuorna a guarder our da fnestra e zieva cuorra el darcho vi tal üsch chadafö): Vegn que bod. Chantè! (vo darcho vi tar la fnestra. Our da chadafö s' oda a chanter a duos vuschs):

Perche vulais ch' üna persuna chaunta,
Cur cha nun l' ho sieu cour da liberted?
Laschè chanter a chi l' amur containta
E laschè me in ma dudur crider.

Giachem (taidla üna pezza, allura do'l dal cho): Vus corvs. Che's saglia in testa, (vain grit e saglia vi tar l' üsch) na quista, chantè ün' otra. Quista nun ais adatteda per l' occasiun. (Intaunt intunane cuour il seguond vers):

Cridè mieus ögls, cridè ma sort funesta,
Ch' eau he tuot pers a perder mieu cher cour.
Crudel destin pigliè que chi 'm aresta
O bain laschè 'm la mia pü dutsch amür.

(Nel istess temp cumainza el a chanter per ch' ün nun oda las otras. El fo spergamaints, batta il tact culla bratscha e plunta culs peis):

Saltain tuots in galop
Giovannes Grischot,
Chi chanta, chi tschüvla, chi güvla dad ot.
Juheissassassà, juheissassassà
Il greiv ais uoss' passà.

(Cur ch' el chaunta l' ultima lingia crouda la tenda).

Fin dal seguond act.

Terz act.

Stüva da Giachem.

1. SCENA.

Giachem e Rosina

Giachem (sto tschantò davaunt in üna pultruna e stu süjer. El ais sepullieu suot 5 u 6 cuvertas e plümas, uschè ch'ün il vezza appaina. El as sdovla ün po): Rosina — — —

Rosina: Schi.

Giachem: Guarda ün po, scha nun ais auncha passò quella mezz' ura.

Rosina (as volva vers l'ura): Que vo güst auncha 12 minuts.

Giachem (do ün müg): O probabel . . . Eau he avuonda e pü cu avuonda da quista melprüveda süjanda.

Rosina (il zuoglia cun granda chüra): Tü stust uossa be auncha ster ün po suot. Scha que vess dad esser reumatissems, schi ünguotta nun güda pü bain cu 'l süjer.

Giachem: Vers las trais avessan dad esser a fin cun las tschernas. Ed in cas cha füss tschernieu — — — —. Tü legia 'm auncha üna vouta quel artichel aint illa «Gazetta Ladina». Ma be la segunda part, il rest se già our dad our.

Rosina (legia): Que chi qualifichescha il meglder nos candidat per quist post d'onur ais l'energica opposiziun, ch'el fo a la via d' fier.

Giachem (l' interrompand):

Chi amatur ais dal progress

La via d' fier gugent avess

Ma tschert vo ella gio pel glatsch

Scha nel cussagl ais nos Champatsch.

Rosina (continua a ler): Ad ais eir bunas vistas, cha la sandet dal candidat, chi l' ultim temp laschaiva da desiderer — —

Giachem (interrumpand): Nun ler que supra il stedi sanitari. Quella stupidited ais in cas da 'm ruiner ma carriera.

2. SCENA.

Rosina, Giachem, Duonna Deta.

Duonna Deta (aintra vstida da dumengias cun üna chavagna. Ella eira già üna pezza sün üsch e ho udieu ils ultims plets): Schi, güsta ler, güsta ler as stu que. Que lo vulains nus bain sperer cha que vegna uossa darcho meglider cun la sandet. Que ais già sün buna via. Eau he saimper dit, cha que vegna be da que sger sainza güdizi. Davent cun quista rüzcha. A nun at mauncha ünguotta, tū est saun scu 'n pesch. (Ella piglia davent üna cuverta zieva l'otra, las metta d'vart.) Tscha Rosina, güda 'm ün po. Na ster cò scu Gian dret sü. Vessast güsta auncha piglio la cuverta da chavals da Pedrun!

Giachem (sto culla buocha avierta e guarda tais auncha üna pezza zieva esser szuglio, piglia our il fazöl e 's terscha giò las süjuors): Saun scu 'n pesch. Hmm. Nuder vess eau bod podieu.

Duonna Deta: Insomma, uschè ais que uossa. Il duttur ho dit uschè.

Giachem (la guarda cun ün ögl pitif): Cun oters plets dit, vus vulais ch' eau saja ün simulant. Ün grand pultrun, chi sto la granda part dal temp in let e do süjedas cha l'ova cuorra per stüva intuorn.

Duonna Deta: Güst que süjer nun ho il duttur pera vis gugent.

Giachem (indegno): Ma schi cha 'l diavel porta, schi perche am sfurzais da süjer.

Duonna Deta: Que 's stu tuottüna pruver cun ils remeidis da noss buns vegls, già cha il duttur nun do üngünas masdinas.

Giachem (as tuocho il culöz): Natürel. E chatscher sü davous il culöz ün implaster chi 'm scorcha la pel. Que pera, cha 's saja in üna chanva. Ed allura as stu vess que auncha esser saun scu 'n pesch, eir scha las chammas at doulan cha bod nun poust ster dret sü, e scha ils bratschs sun eir inflos fin tal cundun.

Duonna Deta: Tuot que vain be dal sger. Daivast dir da prüm innò que al duttur, schi avess el savieu cu cha las chosas staun. El ais resto tschunch il cho, cur ch' eau l' he quinto. (Al do vi sieu tschop.) Tira uossa aint il tschop, cha 's possa

ün po avrir las fnestras. (A Rosina.) E tü porta our quella sadella ed eir las cuvertas. D' ün mumaint a l' oter po gnir il mess. Las tschernas saron bod a fin.

Giachem (scuragieu): Eau nun gnarò tschernieu.

Rosina (porta our la sadella).

Duonna Deta (pacetta our da sa chavagna da tuottas sorts clo-chinas e clochettas): Vezzast, a me ho el uossa do masdinas e nun am ho vianteda be cun plets scu a te. Que füss sto bger meglder, sch' eau füss ida già da prüm inno tal duttur. Quicò ais per sgargarizzer, quicò per sfruscher aint bratscha e chammas e quistas puolvrinas melnas poust piglier aint illa manestra u cul caffè, scu cha tü est pü gudent.

Giachem (melcontaint): Do 'm dal füs. Già cha nun he dad esser ammalò, schi nun he eau neir dabsögn da masdinas. Vegn quelò forsa eir dal sger, scha a mezza sted s' ho peis scu la glatscha e nun vegn dals s-choder niauncha in da quists putschs (el muossa sieus enorns putschuns, chi rivan fin tar la snuoglia).

Duonna Deta: Eir que vain be da quista narra süjeda.

Giachem: Güst uschè. Am fais mez ir a l' oter muond cun vossas masdinandas e cur ch' ün ais taunt inavaunt, allura fais auncha snöss e riais our. A managiais bain.

Duonna Deta: Ma nun dir uschè. In och u desch dis poust lavurer scu per avaunt, disch il duttur. Be il sger stust lascher d' üna vart. Sün que metta il duttur grand pais.

Giachem (tösschanto): Tü e 'l duttur Magagna as avais inclets bain. Ma la vardet nun s' ho auncha mê dit als ammalos. E 'l rest averost bain eir sburflo our, que dal vermin.

Duonna Deta: Natürelmaing l' he eau dit e sainza ch' el dumanda. Eau nun sun scu tü chi zuppaintast vi la mittet. Chi mê pudess dir, cha sajans superstizius? Que nun vuless cussglier ad üngün.

Giachem: Na, scu superstizius nun essans brich. Lascha 't dir.

Rosina (cucca aint da chadafö, in prescha): Duttur Magagna vegn güst sü per la giassa (serra l' üsch).

Duonna Deta: Dieu' ns stetta tiers (cuorra vi tar sieu hom e fo our las curagias dals putschs). Quists monsters da putschs stöglan davent. Il duttur Magagna fess ün bel chalaf.

Giachem (fuota davent ün putsch intaunt cha ella al tira our l'oter): In quista maniera as avess da gnir saun.

Duonna Deta (ho piglio ün pèr pantofflas davous straglia): Piglia quistas rachamedas, quellas faun pü parada. (Ella piglia ils putschs ed üna cuverta chi ais auncha sül canapè e sorta, que picha).

Giachem (stumpla la pultruna vi tar la parait, as tschainta sper maisa e's metta a ler la «Gazetta Ladina». Que picha pü ferm): Inavaunt, scha he dit.

3. SCENA.

Giachem, duttur Magagna, zieva duonna Deta e Rosina.

Dr. Magagna: Al bun di, cò füssans.

Giachem: Bundi (el pronunzcha il pled ch' ün oda be l'ultima silba).

Dr. Magagna: E cu vo que cul paziaint? Auncha saimper ün po fallamber?

Giachem (sguerschagia suravi la giazetta): El ho sgür sbaglio üsch, sar duttur.

Dr. Magagna: Nun craj. Eau he vulieu ir tar sar Giachem e quel vez eau cò davaunt me, sch' eir ün po fiac, scu chi 'm pera.

Giachem (continuand a ler): Que 'm pera be curius, cha el discuorra d' ün malo. A me nun mauncha ünguotta.

Dr. Magagna (stüdgia ün mumaint): Ma schi nun eira que sia duonna, chi ais passeda avaunt ün' ura tar me ed ho vulieu a tuot cuost üna chavagna plain masdinas? Ma schi, cò ais l'intera batteria.

Giachem (fo adüna scu sch' el legess): Que nu 'm resguarda. A me nun am mauncha zist.

Dr. Magagna: Que ais ün cas singuler.

Giachem (scu aunz): Eau sun digià be ün simulant ed ün fantast, chi maina pel nes la glieud.

Dr. Magagna: Ma a me am pera que bod, ch' eau vegna cò tgnieu per nar.

Giachem (scu aunz): Que nun am vo tiers.

Dr. Magagna: Ma a me am vo que tiers (ün po irritato). Eau sun cò scu meidi. Eau sun sto clamo e que ais mieu dovair da gnir.

Giachem (sguerschagiand suravi la giazetta): Ma scha l' he già dit, ch' El hò sbaglio üsch. E tuot quists pastrügl's d' apoteca po 'L darcho piglier cun El, sch' El voul.

Dr. Magagna: A, uossa he eau bod avuonda. Per tadler sias insultas nun sun eau gnieu.

Giachem: Mieu chantunais cuvi nun ais taunt bain in manch. Forsa pudess El ir tar quel a guadagner sia dschurneda. Da masdiner ün saun nun il cunvegn.

Dr. Magagna: Scha que cunvegn u na, quelò vzaro 'L auncha. Il quint gnarò in ogni cas insalo. Eau nun he temp da perder. (Voul ir, ma duonna Deta chi aintra güsta il tegna inavous).

Duonna Deta (vegn cun üna clocha d' vin): Ma in amur da Dieu, signur duttur. El nun ans farò quella da partir fingiò.

Dr. Magagna: Cun quist paziaint nun as po tratter. Que am pera bod ch' el hegia bavieu ün magöl da memma.

Giachem (sainza guarder sü): Pü chöntschi ün memma poch.

Duonna Deta: Ma ch' El s-chüsa, cher signur duttur, eau craj propi cha quista terribla süjanda l' ho do ün po in testa.

Dr. Magagna (sorriand): Basta ch' al vessan miss eir ün pêr sanguetas, e trat ün po saung e miss ventusas. Scha ün nun güda schi güda l' oter.

Giachem (sto sü fich irritato): Ma uossa vuless eau tuottüna savoir, perche ch' ün duttur ho sieu diplom, sch' el nun so der niauncha ün schnat masdina a sieus ammalos.

Duonna Deta: Ma nun fer uschè. (Impla duos magöls e 'l fo tschanter e serva paun e chaschöl.)

Dr. Magagna: Eau nun savaiva, ch' El füss uschè arsentato da piglier masdinas.

Duonna Deta: A ch' El piglia ün po piazza, signur duttur. Quist vin e nos chaschöl stu El be sager. Sch' El savess drover üna manuocho, scu ch' El avaiva dit, schi al pudessans bain ceder. Nun crajast, Giachem?

Giachem (stira per la mangia e tschegna cul ögl): Voul el propi cumprer chaschöl?

Duonna Deta (fo segn da schi): Meglder chaschöl nun chatta 'L. Niauncha tal sar cuvih.

Giachem: Que ais propi da quel stagiuno e veider.

Dr. Magagna: Ma bain, tschantainans. Schabain cha 'l artschevimaint nun ais güst sto amiaivel (as tschainta, taglia giò ün töch chaschöl). Que pera üna bella pasta. Sch' el ais uschè bun scu bel, schi nun as po dir ünguotta da quist chaschöl.

Giachem (guarda auncha in giazetta): Pür ch' El segia.

Duonna Deta: Schi fo uossa impringias cul sar duttur. Il vin nun t' ho el proibieu.

Giachem (metta d'art la giazetta e vo vi tal duttur); Ho El propi intenziun da cumprer chaschöl?

Duonna Deta: Ma scha he dit. (Sorta).

Dr. Magagna: In sandet. (El segia il chaschöl). Almain per quist chaschöl nun füss gnieu aint dal üsch fallò.

Giachem (muossa cul daint sün las masdinas): Scha quel nun ais bun, schi quellas auncha main.

Dr. Magagna: Laschaina d'art las masdinas. Che pretsch am fess El, sch' eau pigliess la manuocho intera.

Giachem (stüdgia üna pezza): Mo dschain duos francs al kilo. Insè stu vess dumander duos e mez, ma già cha que ais El. Que as do eir pü gugent a qualchün chi so aprezcher.

Dr. Magagna: Bun, eau sun perinclet. Ch' El m' il fatscha mner in chesa pü bod pussibel.

Giachem: Eau 'l mness vi fingiò damaun, scha füss ün po pü bain in manch.

Dr. Magagna: Cu, na bain in manch? Cur ch' eau sun gnieu tunaiva que oter. Che aise da crajer?

Giachem (trist): Il duttur Magagna saverò scu cha que sto cun me e cha l' utuon nun giarò pü per la dscherpcha.

Dr. Magagna: Ma che Al saglia in testa? Chi l' ho miss quist pülesch ill' uraglia?

Giachem (vegn ün po ardaint): Signur duttur, a nun vulains fer stravair. Eau he bain cuspieu, perche ch' El nun am ho vulieu der üngünas masdinas. Que nun as puderò digià pü güder bger. Ch' el am dia be güsta dret our. Eau sun preparo sün tuot ed ils mieus eir.

Dr. Magagna (as volva e ria): Bella quista. Ün chi ais ferm scu ün uors e cun sger piglia simils chanvos. In sandet, sar Giachem (fo impringias). In vainch ans discurrirons insembel dal murir, ma na uossa.

Giachem: Ma — — — sainza spass? (as stenda) Que 'm pera schi dal bun — — — (sto sü e vo per stüva intuorn, as ferma e vo darcho, as squitscha bratschs e chammass). Que 'm pera propi, cha que nun am doula pü taunt.

Dr. Magagna: Ch' El nun as fatscha pissers. Que s'amegladra da di in di. Lavurer po El eir ün po, be il sger stu El lascher dvert per üna vouta.

Giachem: Cun quelò vögl eau bain fer pü attenziun. Güsta cun quell' erva spessa ch' avains quist an. (El vo vi e no, as stenda e fo gimnastica culla bratscha.) Que 'm pera schilafè, cha 'L possa già damaun purter vi la manuocha chaschöl.

Dr. Magagna: Ch' El ris-cha pür.

Giachem (as tschainta giò e guarda scu cha 'l duttur mangia): Ün stupend chaschöl. Que 'm vain la cuvaia da piglier eir eau ün töchin.

Dr. Magagna: Pür daj. Que ais il pü scort ch' El po fer.

Giachem (as taglia giò ün töch paun ed ün schliefer chaschöl): Roba grassa nun m'avaiva El insè neir proibieu. Ma üna vouta m' ais que listess ieu mël.

Dr. Magagna: Que dependa tuot da las circonstanzas.

Duonna Deta (vain cun üna otra clocha d' vin): Ma cha baivan, schi poss eau metter sü da quist. Ma Giachem, tü mangiast chaschöl?

Giachem: Eau he üna fam naira. (al duttur) Quists dis nun he eau vis oter cu stadulinas e set u och sorts tè. In sandet, signur duttur.

Dr. Magagna: Eviva.

Giachem (sto sü e spassagia): Que ais tuot scu buffo davent, be cun avoir vis las masdinas. (respira profuondamaing) Neir furedas nun saint eau pü. Vess propi cuvaida da fümer üna brissago. (piglia üna s-chacla our d' s-chantschieu)

Duonna Deta: Suos-ch' el, sar duttur?

Dr. Magagna: Pür ch' Ella lascha.

Giachem (spordscha la s chacla(: Ch' El piglia pür, signur duttur. Da quellas nun fuma 'L mincha di.

Dr. Magagna (nun accetta): Grazcha. (guarda sün l' ura) In baderland m'he eau intratgnieu ün po lönch.

Duonna Deta: Ma stu El propi già ir? Ma che prescha ch' E ho.

Dr. Magagna: Que vo insembel cun mia vocaziun.

Giachem (ho intaunt impizzo sia cigarra e fuma da gust) Scu hoz già daspö lönch inno nun m' ho gusto mia brissago. Signur duttur, uossa sun eau suravi. Que vez eau vi da tuot. Cha saja o nun saja vermins.

Dr. Magagna: Schi taunt meglder. Bun amegldramaint.

Giachem: L' ingrazch. E la manuocha chaschöl al mnaro vi damajn.

Dr. Magagna (sün üsch): Que ais tuottüna üna bella chosa, cur ch' ün nun ais superstizius. (Els l' accompagnan)

Duonna Deta (in turnand): El ans ho tuottüna vulieu zacliner ün po. E tuot quellas masdinas saron uossa cò per ünguotta.

Giachem (tschegna culs ögls): Quelò ais già güsto cul chaschöl, già cha el ho cumanzo già da prüm a discuorrer da quints insalos. (cun oter tun) Ün chazzer flot kerli ais el uschigliö, quist duttur.

Duonna Deta: E capabel, quelò as stu lascher. In duos e duos quatter t' ho el gieu curo. (metta las masdinas sül plat s-chantschieu) Crajast propi dad esser dal tuot remiss?

Giachem (cuorra vi e no e gesticulescha): Eau nun m'incordsch pü d'ünguotta. (as metta darcho a manger) Uschè ün töchin chaschöl ais tuottüna üna buna chosa. La vacha brüna nun avess tuottüna vendieu, scha avess savieu da 'm remetter dalum.

Duonna Deta: Dieu' ns osta d'peras.

Giachem (mangia darcho, allura al vain ad immaint qualchosa. El metta ils mauns sün maisa e tegna sü il curtè, chi ho auncha sü ün töch chaschöl. El fixa sieu plat.)

Duonna Deta: Che hest Giachem? Il chaschöl nun at saro darcho — — —

Giachem: Ünguotta da quicò.

Duonna Deta: Ma schi che 'nd aise?

Giachem (melcuntaint): Qualchos' oter. (El stüdgia üna pezza alura stumpla el davent il plat, sto sü e vo per stüva intuorn culs mauns in giloffa. As ferma tal plat s'chantschieu e guarda in ün chantun. Allura as volva el vers sia duonna): Tü Deta. Perche sun eau ieu a vender mieu Clos?

Duonna Deta (pchadusa): Quelò nun se neir eau.

Giachem (as tschaunta darcho e stüdgia): Eau he pers tuot il gust da l'agricultura, scha nun poss pü fer rabgias a Chasper cun que töch pro.

Duonna Deta: Eau per mia part nu 'l vess do our 'd maun.

Giachem (vo tal üsch chadafö): Rosina, vo dalum vi tar Gian Curò e di 'l ch' el vegna giò dalum. Forse poss il persvader da 'm il ceder d'archo (as tschaunta poch cuntaint). Ils differents pretendents spedins uossa eir per lur fat. Quellas mattas paun ancha fer tuot oters partieus. Uossa avains temp (fo scu sch' el inumbress munaida).

Duonna Deta: A, tü crajast cha fatschans uschè. A nun manchess oter. Schi ais schi. Que nun as müda idea d'ün mumaint a l'oter. Ch' ün saja saun u malò.

Giachem (ün po tmüch): Bella quista. Que am gess ün po memma inavaunt. Trais dotas in ün an, que vo memma aint per la munaida.

Duonna Deta (melmiaivla): Tü hest vulieu uschè.

Giachem (cuorra sü e giò per stüva culs mauns in giloffa, allura as ferma el pü dalöntschi pussibel e discuorra cun sia duonna in la dand las arains): Ais que forse eir mia cuolpa, scha in mieus vegls dis stögl auncha entrer nel cussagl da comün?

Duonna Deta: Avessast forse pü gugent cuvieu que a que bel poet cuvi?

Giachem (stüdgiant): Cò as stu que esser rich per as lascher aint culla politica. Tü vzarost, cha già quista saira averò da spender ün tschincum in usteria per bagner giò quista tschernia.

Duonna Deta: Taunt cu ils oters poust eir tü. E dal rest nun est neir auncha tschernieu.

Giachem: Ma cha il diavel porta, chi oter voust cha tschernan. (Piglia las s-charpa no da pigna, las guarda e las metta sün üna chadregia). Plaun mieu am stuvero tuottüna metter in uorden. Gugent u invidas.

Duonna Deta (vo our in stüvetta).

Giachem (ouregiò): Eau avess bod preferieu scha la malattia avess pigliò ün'otra piega, già cha tuot vo uossa suotsur. (Piglia in maun üna s-charpa, vo vi ed evra üna fnestra e guarda our).

Duonna Deta (vegn aint cun culer e cravatta e porta vi tar Giachem): Ve nò uossa. Be per in chesa gess bain auncha quist culer, ma per üna simla occasiun (in ün oter tun, in al met tand sü il culer). Na't lascher forse gnir ad immaint da fer qualche figüra. Peja eir tü que chi ais üsito. Oters faun eir saglir lur raps.

Giachem (ho auncha saimper las s-charpas in maun, piglia our l'ura e sguerschagia our da fnestra): Ma nun vegn uossa bod il mess.

Duonna Deta: Ma schi guarda eir ün po no vers me, scha que ais pussibel, uschigliö at resta auncha il culöz tort.

Giachem (guarda auncha our da fnestra): Que ais istess üna roba chi agita ün po.

Duonna Deta: Que'm pera! (piglia our d' maun las s-charpas e vo our in chadafö).

Giachem (guarda saimper vers la fnestra): Uossa las glüschantero ella auncha üna mezz' ura.

Rosina (vegn sün üsch d' chadafö): Que nun fo da bsögn, cha tü at mettast in uorden. Chasper Nuschè ais gnieu tschernieu, bain be cun pitschna maggioranza. Ad ais güsta passo il mat dal mess.

Giachem (vo plaunet vers la maisa e' s tschaunta sül piz da la chadregia. El ais tuot tmüch e pera tuot crudo insembel. Zieva üna pezza piglia el mecanicamaing ün töch cigarra, prova da l'impizzer, bütta davent ün pêr zurplins, tira e fuma cun la testa torta).

Duonna Deta (saglia aint in spuizzi): Tü, a haun tschernieu a Chasper.

Giachem (sainza as volver, cun rabgia): Eau vend chesa e fuonz. Oter nun do que. In ün simil gnieu nun stun eau.

Duonna Deta: Un simil affrunt.

Giachem (pü dad ot): Eau vend chesa e fuonz. Già damaun, appaina cha he mno il chaschöl, schi vegn a discuorrer cun Schimun. Eau nun stun cò am lascher rir our.

Duonna Deta (nun s'ho auncha repiglieda): Ün simil affrunt. Chenün oter chi füss sto. Be na güsta quista vungia.

Giachem: Eau vend chesa e fuonz.

Duonna Deta: Ah, sieu muond s'ho dappertuot.

Giachem: Crajast ch' eau guarda our da mieu porta talvo scu cha quel as parta vstieu da dumengias da cler bel luordi per ir a radunanza.

Duonna Deta: Be cha que da la malattia nun füss gnieu in giazetta. La cuolpa da tuot ais tuottüna il vermin.

Giachem (ais tuot crudo insembel): Quel am maina bain auncha aint illa fossa.

Duonna Deta (nun s'ho auncha repiglieda, batta ils mauns insembel. Rosina vain aint da chadafö e' s ferma sün üsch, sainza cha ils oters la badan).

Giachem: Que's po viver eir in oters lös. Eau vend chesa e fuonz. Scha nun poss cumprer inavous il Clos, schi he già pers il gust de ster cò (sorta).

Rosina (vo vi tar l' üsch a tadler, sch' el nün tuorna. Ouregio):
Quella po gnir our bella, sch' el vain ad udir la pü nouva.

Duonna Deta (saglia no): Perche? Che trentamillimallam aise darcho rivo?

Rosina: Eau nun suos-ch squasi dir.

Duonna Deta: Nun fer stincals. Our culs plets!

Rosina (vo vi tal üsch a tadler, allura cuorra ella vi tar la mamma e disch be suot vusch): Impaissa 't che infamited. Uossa quista figüra d' ün Gian Curò ais ieu a vender nos Clos a Chasper Nuschè.

Duonna Deta (as volva e batta ils mauns insembel): Quella ans mancaiva auncha. Quella al do bain il cuolp da grazcha.

Giachem (vegn our da stüvetta, il chapè sün cho): Eau vegn güst eau svesa a discuorrer cun Gian Curò, sch' el nun ho temp da gnir no.

Duonna Deta (suot vusch): Que nun faro pü da bsögn.

Giachem (vezza Rosina e saglia vi tar ella): A, est cò? Hest vis a Gian Curò? Voul el baratter. Che voul el suraint?

Duonna Deta (gritta): Quel nun voul ünguotta suraint.

Giachem (guarda bod l' üna e bod l' otra): Che voul que dir quicò?

Duonna Deta: Quelò vzarost bod avuonda! Güst que cha vulai-vans! Que m' he eau saimper impisseda, cha que giaja a glivrer uschè. Cò vainsa! ! !

Giachem (tmüch): Perche? Che 'nd aise?

Duonna Deta: Tü gnarost bain our dal buonder.

Giachem (a Rosina): Our cun tuot. Eau vögl.

Rosina: Di tü mamma. Eau nun suos-ch (voul ir our dad üsch).

Giachem (la tegna inavous per il bratsch): Di sül mumaint, che risposta ho' l do.

Rosina (esistand): El ... at fo salüder ... ho' l dit ... e ... (tascha).

Giachem: E . . che?

Rosina: E cha tü possast ... scha tü vögliast uossa cumprer dad el il Champlöng da Chasper Nuschè.

Giachem: Nu 'm quinter sü falistorgias. Il Champlöng nun survegn el da Chasper niauncha per milli francs.

Rosina (zieva üna posa imbarazzeda): El ho pera baratto cun nos Clos.

Giachem (sainza gnir zieva): Be plaun. . Uschè nun ais que managio. Que sto nair sün alv nel contrat, cha Gian Curò nun suos-cha vender nos Clos per trenta ans; il main da tuot a quels cuvi.

Rosina (esitand): Cha dal baratter nun stetta ünguotta aint il contrat, ho 'l dit, be dal vender.

Giachem (spüdand fö): Eau ris-ch il prozess. Que nun ais üna causa correcta. Quella nun vela davaunt üngün tribunel.

Duonna Deta: Quicò ans manchess auncha. Muossa cha tü est pü scort e piglia il Champlöng.

Giachem: Taschè 'm giò. Eau fatsch ir tuot al diavel. Güsta tuot. (Sorta).

Duonna Deta (al vo zieva).

4. SCENA.

Rosina e Tina, zieva Giachem e Duonna Deta, pü tard Marti Tiruli.

Tina (vegn aint cuntainta): Juhu, Paulign Nuschè ho fat sieu diplom. El ho scrit üna bella charta, propi üna benedida, e tramiss üna s-chacla caramellas. Quellas sun allura oter pü dutschas cu 'l zücherchandel da Marti Tiruli. El ho üna stupenda piazza sün ün bain giò 'l bernais. Ed uossa nun as lascha el pü tegner e voul der our las cartas già per Tschinquaisma. Segner, che pigliess eau uossa a maun, sch' avess dit da schi a Marti Tiruli.

Rosina: Natürel, uschè as fo que. Il prüm as fo perder la testa ad ün pover schani, allura s' il tegna per nar.

Tina (fo spretsch in fand zieva il rir da Marti Tiruli): Hähä, crast forse ch' eau piglia usché ün vegl bundragius. Na, na, quel poust avoir tü, scha tü voust. Paulign ed eau ans vulai-vans bain già da scholars.

Rosina: Cò poust tü spetter fin cha 'l bap permetta. Quelò nun sarò mè il cas.

Tina: Ma chi sò, nus nun cedins. (Sorta,)

Rosina: Ma pervia da me. Eau tegn il mieu.

(Giachem e duonna Deta aintran)

Giachem: Eau fatsch prozess, co poust dir que cha tü voust. Damaun vegn eau tal advocat.

Duonna Deta: Quicò manchess auncha. Cuntainta 't cul Champlöng. Impaissa 't. Da la via maistra fin al Flaz tuot füss noss.

Giachem: Schi, Schi, que gess bain avuonda. Ma cha Giachem Nuschè survegna nos Clos, que nun poss eau cumpurter. L' an passo l' he eau auncha ingrascho cun aldüm artificiel, per cha quel da Chasper dasper scumpera. (Stüdgia darcho e surria ün po.) Ma gust d' he eau tuottüna, cha Chasper Nuschè as sgüzza sia fotsch vi da que tiern giossom, cur ch' el seja nos Clos. Que capita ad imminchün, cur ch' el il seja per la prüma vouta.

Tina (aintra cun ün grand püschel fluors): Uossa cun tuotta quista cunfusiun avessans bod schmancho, ch' ais hoz l'anniversari dal bap. A 't gratulains, a 't gratulains e giavüschains tuot bain.

Giachem (na güsta inchanto): Mieu anniversari nun cumainza güsta bain.

Tina: Ad ais allura auncha gnieu ün bigliettin dal actuar. Pera cha Chasper nun ais neir tschernieu. In controlland haun els chatto, ch' el hegia dafatta tschinch vuschs main cu tü.

Giachem (sto sü sligerieu): Ais que pussibel?

Tina: Guarda, cò poust vair (al spordscha cun ün maun il püschel, cun l' oter il bigliet).

Giachem (piglia tuots duos, ma nun guarda guera il püschel, do ün sguard süil bigliet e cuorra vi tar sa duonna): Hest udieu, Deta? Neir Chasper nun ais tschernieu.

Duonna Deta: Eau nun di ünguotta. Eau di be chi dan magari.

5. SCENA.

Giachem, duonna Deta, Tina, Tiruli.

Marti (aintra, sieu barbechin ais raso d'avent, El ho üna s chacla in maun, ch'el muossa triumfand): Hähähä. (Vo vers Tina.) Cò, Giunfrina. Quicò ais sieu. Hähä. Que ais que ch' Ell' as giavüschaiva. Hähä. Uossa ais que allura fertig cun las s-chü-sas, hähähä.

Tina (ho piglio la s chacla tuot imbarazzeda. Allura as morda ella ils leivs zieva avoir cucco e vo ün po inavous.)

Marti: Ch'el sapcha, hähä. Nus duos also essans d'accord. Tals vegls as sto doch il pü bain, hähä. B'im Eid; meglider nun avess ella pudieu tscherner, hähä.

Giachem (a Tina, chi sto tuot imbarazzeda culla s-chacla in maun): Ma ais que vaira u nun ais que vaira?

Marti: Hähähä. Nun per' eau ün spus? Eau sun halt schon per vainch ans pü giuven uossa, ch' eau he piglio giò la barba, scu ch' ella ho giavüscho. Uossa füssans also spus, scha que ais adret a tuot. (Vo vers Tina e la voul piglier per il mintun.)

Tina (il stumpla d'avent): Ma il prüm stuvesse eau tuottüna avoir dit da schi.

Marti: Nu 'm gnir cun s-chü-sas, hähä. Tü sest doch bain avuonda que cha avains fat giò, hähä.

Duonna Deta (seriusa a Tina): Taidla, ma figlia. Saimper müder chappa in quistas chosas, que nun vo.

Tina: Ma eau he be gieu buonder cu ch'el guarda our sainza barbechin. Ma uossa cha sun our dal buonder — — (a Marti in al dand inavous la s-chacla): Eau craj, cha que saja meglider, cha nun barattans. El, ch'el tegna sia barba ed eau tegn mieu schi.

Marti (esitescha, ma piglia tuottüna la s-chaclina, a Giachem): Ella am zaclina be. Eau cognuosch quista schelmina. Que nun l' ais brich ernst. Ella stu halt saimper zacliner.

Tina (zoppa la vista davous il squassel): Schi, eau manag serius.

Marti (piglia our da giloffa ün s-charnütsch cun dutscherias): Un pèr caramellas forsa. Fo güdizzi e piglia ün zückerli.

Tina (As volva vers el e cumbatta cun sia cuvaida. L' ultim lascha ella cruder sieu squassel e piglia spert ün pêr caramellas, e scu sch' ünguotta nun füss dîsch ella riand): In quist rapport ans avains saimper inclets bain.

Marti: Hähä. Per la gula as clappa ils peschs. Also dimena füs-sans darcho perinclets.

Giachem (saimper cul püschel in maun, sever a Tina) Ed uossa our cun tuot. Voust u nun voust?

Tina (Piglia il squassel davaunt la vista e fo scu sch' ella cumanzess a crider): Ma scha l' he già dit. Nà e madinà, eau nun vögl savoir novas d' el. Eau he ün in testa, ma chi, quelò nun di eau per uossa.

Giachem (gesticulescha davaunt sia vista cul püschel): Quelò vulains allura auncha vair. Our culs plets.

Marti: Hähä. Schi, schi, pür randsch' la. Sch' ella vain cun da quists rappels. Eau nun am lasch doch mner pel nes. Hähä

Giachem: Che voul El, cun quist femnam nun as so mê scu chi's sto.

Tina (sguincescha our in chadafö).

Giachem (guarda per que d' intuorn tuot stupefat,): Ma inua ais ella fügida quista stria d' üna matta?

Marti (as tschainta sper la maisa): Eau nun am lasch fer l' abschütteln, hähä. Eau he temp da spetter. (As glischa sieu mintun rasò) Eau nun am lasch doch tegner per nar. Häh.

Violanta (in snuizzi): Miracul blov, Chasper Nuschè vegn no tar nus (sorta) (tuots fixan la porta).

6. SCENA.

Chasper Nuschè, Marti, Duonna Deta, Giachem. Zieva Tina
Rosina e Violanta.

Chasper Nuschè (aintra e 's ferma sün üsch culs mauns in giloffa): Cò vegn ün gggiast rer. Buna saira la cumpagnia. (Que ais tuot quiet in stüva) Eau he be vulieu gnir a dir, cha scha nun avessas dad esser cuntaints cul affer da Clos, schi f-f-fffüsss eau ddddipost da fer ir inavous l' affer.

Giachem (patta il püschel giò sün maisa e disch a sia duonna sainza guarder a Chasper): Eau nun discuor cun el. Di 'l tü. Damaun vegn annulo tuot. Eau tegn mieu Clos ed el po tenger sieu Champlöng.

Chasper Nuschè: Quiquiquicò am ffffo propi ppplplaschair, cha 'd essans üna vouta da l'istesssss idddea. Il nuder metta tuot in scrit. Auncha qqqqui-qui-qui-quistista saira.

Duonna Deta (fo tschegn da na): Que nun prescha uossa taunt terribel. Ed ün pêr plets he eir eau auncha da dir. Ch' El sapcha.

Casper Nuschè: Ma chichichichi ho cò aint las chochohotsch-tschas. La duonna u l' hom?

Duonna Deta: A, quelò vulains bain 'L musser, chi chi cumanda las festas.

Chasper Nuschè: E per müder giò popopodains darcho avoir ün pitschen proprozess. (grit) Aunz cu lascher our da quellas, ch' eau hegia ingutto bibibigliets vivi da sa porta tatatalvo, stusturess el stüdger duos voutas.

Duonna Deta: Il mël ais be cha nun avains provas.

Giachem (a sa duonna): Be nun avoir temma. Ils avocats gnaron bain da sclarir la chosa (Muossa cul daint suravi la spedla sün Chasper) Quel crouda aint melamaing.

Marti: Calumnias, hähä, calumnias, chästiedas dal Gsetz.

Chasper: Quiquiquicò am vo tiers üna mmmmermerda.

Giachem: (nun as volva brich): Tü vest in chamütschina, sch'eau vögl.

Duonna Deta: Nus avains tgnieu da quint dal scrit, eir scha l' ais s-charpo. (vo tal plat-s-chantschieu e piglia our ils duos scrits) Que sun da quels palperis, chi paun fer gnir chod a nos chantunais.

Chasper (saimper culs mauns in giloffa): Que nun am vo tiers. Eau sun gnieu pppervia dal Clos e pervia d' ünguotta oter.

Duonna Deta (legia il scrit):

La duonna il tegna cun premura,

Per ch' el nun giaja in malura.

A mê almain avess El pudieu lascher our da Sia trida poesia.

Marti: Calumnias, hähä, calumnias vegnan chastiedas dal Gsetz.

Giachem: A vulains bain vair. In fermaunza stu 'l ir.

Duonna Deta: U bain ch' El piglia inavous tuot. In que cas pudessans a la fin dals quints serrer ün ögl. Culs sieus essans uschigliö in bunas.

Chasper: A, pipiglier inavous? Per quelò tramet allura no mieu giat.

Marti: Calumnias, hähä, calumnias vegnan chastiedas fermamaing dal Gsetz.

Chasper: Sun eir eau pppperinclet.

Tina (evra l' üsch e clama aint): Pera cha Gian Christel Curadin hegia fat quels vers. Pervia da sieu hotel, chi rendess pü bain culla via d' fier. El vuless vender cher ed insalo sieu terrain a la via d' fier (sorta).

Giachem e Duonna Deta as guardan tuot pattos.

Marti (as volva e 's stordscha sün sia chadregia).

Giachem (surprais): Che disch' la quella?

Duonna Deta (vo spert our in chadafö).

Chasper (pachific, culs mauns in giloffa): Ella disch la vavavardet, la spüpüpüpüra vavardet.

Marti: Hähä. Quei ais be schwindel, eau poss compruver . . .

Chasper (l' interrompa mordent): Che cococompruver. Tegna tü ta buocha mellaveda (fand schnöss), hähä.

Duonna Deta (cuorra our da chadafö e 'i tar Giachem): Que ais allura uschè. Rosina ais güsta gnida cun quella. Gian Christel Curadin ans ho fat que dispet (mussand sün Marti, stendand our sieu bratsch, accentuand mincha pled): E quel cò l' ho güdò a fer ils vers. Quel cò. Quel cò.

Marti (saglia sü da sa chadregia): Eau nun am lasch offender. Seppschonit. Püchöntsich schon vegn eau.

Duonna Deta (l' evra l' üsch): Quelò ais il pü scort ch' el po fer.

Marti (vo luot luot intuorn Nuschè. Sün üsch as ferma el auncha üna vouta e disch cun schnöss):

La duonna il tegna cun premura,

Per ch' el nun giaja in malura. Hähähä (fügia).

Giachem (sto sü, trampligna ün pêr voutas vi e no. Allura s'avicina el a Chasper sainza il guarder): Allura quista chosa füss taunt inavaunt in uorden.

Chasper: Nun sun d'accord.

Giachem: Üna simla bagatella nun pigliarost in mel.

Chasper: Uossa mümümmümmüda il tututun. Zieva m'avair dit trid avavuonda.

Duonna Deta (mettand a bain): A nun avains dit trid. Nus avains be dit zieva, que cha oters ans avaivan füflos sü.

Chasper (mordent): Calumnias vegnan chastiedas dal Gsetz, hähä.

Giachem (s'ho darchò tschantò e discuorra aint per la maisa): Schi per via da me vo am der aint. Sch'avains ün prozess dapü u damain, quelò ans importerò poch.

Chasper: Eau vulaiva fer üna propopoposta, ma oramai nun la fatsch eau.

Duonna Deta: Our cun tuot, our cun tuot. Ch'el nun ans clappa ün gosch.

Chasper: Eau vulaiva dir, ch'eau vögl serrer ün ögl e nun der aint, ma in que queque cacacas stuvessas . . . (as ferma).

Giachem (volva plaun il cho vers el): Che stuvess eau in que cas? Eau craj ch'eau nun stuvess ünguotta.

Chasper: Pepppervia da me nà. Popoust fer que cha tü voust. Laschaina cha ils advovovocats discuorran.

Duonna Deta (metta a bain): Ma schi inclegess tuottüna. Che vulaiv' El dir avaint?

Chasper (testard): El nun voul savair novas.

Duonna Deta: Ma eau vögl savair.

Chasper: Bun, schascha que stu esser (cun stainta). Schi ch'el metta aint il Fögl, ch'el renunzcha a la cacandididatura.

Giachem (nun's smuainta): Eau m'impissaiva bain cha gniss qualchosa d' simil.

Chasper: Ma insomma eau he be dumandò.

Giachem (sto sü e saglia vi e no agitò, as ferma dandettamaing, pü da löntschi pussibel da Chasper e dumanda): E tü renunzchast eir?

Chasper (dezis): Dalum cha tū renunzchast.

Giachem (süt): Allura essans d'accord. Ma que stu esser nella istessa annunzia. Quelò di eau. Que cuosta main (pü per se). Ed allura essans lios tuots duos!

Duonna Deta: Uossa ais que cler scu 'l di, perche cha vulaivas as sacrificher per il bain da la vschinauncha.

Chasper: A nun essans ni l'ün ni l'oter arsentos per cacacaricas ononorificas. (As volva per ir, ma as ferma darcho.) Il dret da passagi our da Pradatsch avess eau eir darcho gugent. Sest, quel chi m'eira ieu pers in que prozess da noss bubuns baps bababarmörs?

Giachem (as fruscha inquiet sün sa chadregia): Insomma dan nun he üngün, (stüdgia ün po) pervia da me.

Chasper: Schi essans pepepeperinclets. (Vo.)

Giachem (vo spert vi tar l'üsch e clama zieva): Ma que pan palüd hest da 'm der inavous, sest, quel cha tū avaivast bütto aviri ed apposta aint il En? Que eira ils 22 Avuost avaunt trais ans.

Chasper (da dadour): Quelò as lascharò cumbiner.

Giachem (tuorna in stüva e 's tschainta pchadus).

Duonna Deta: Hoz s'abinais ourdvart bain.

Giachem: Cur ch'ün nun ho pü aguagl ais mel pizcher. Propi memma bun nun sun neir sto cun el.

Duonna Deta: Nà, na, guera.

Giachem: Ma que nun fo dan, scha que al vegn ün po taglio las elas.

Duonna Deta: Il pü bain essans gnieus libers da Marti Tiruli (fand schnöss), tieu dschender. Ma insomma, scu Tina ho fat ün bun barat. Paulign Nuschè ais allura ün oter cumpagn.

Giachem (surpris): Ma che cha tū discht? Quels duos?

Duonna Deta: Schi, güsta quels duos.

Giachem: Ma na ch'eu giaja allura vi a der buns plets, scha mê cha Chasper füs cuntrari.

Duonna Deta: Lascha cha fatschan bön.

Chasper (tuorna cun üna zumba plaina palüd. El la metta sün la chadregia in ün möd ch'ella as scupicha): Que ais palüd da suot Crasta. Que ais la megl dra. (Voul ir.)

Giachem (clama zieva, ma sainza ster sü): Chasper!

Chasper (as volva plaunet): Che 'nd aise?

Giachem: Eau vulaiva hoz at dumander qualchosa. Ma di 'm propi la vardet, già cha hoz essans tauntinavaunt in bunas. Est propi cunter la via d' fier?

Chasper: Per Dieu! Que chacha di, ais. Scha he mieu chavagl chi la temma. ed ella passess güst tres mieu pü bel pro.

Giachem: Uossa am dun allura propi da buonder, perche diamper cha vulessans auncha ans litiger?

Chasper: Eau am dududun eir eau da bububuonder.

Giachem: Allura pudess insè bod tegner il Champlöng. Que am dess lò üna bella cossessa tuot insembel.

Chasper (approvescha): D' accord. Ed eau il Clos. Eau vulaiva insè già at propuoner quiquiquicò.

Duonna Deta (per se): Duos aungels nun pudessan s'incler pü bain.

Giachem: Cun sger stust allura fer ün po attenziun la prüma vouta. Ad ais lo ün tschert tierm, ch' ün nun bada e que as po fazil sfracher la fotsch landervi. Que ais lo tar il chantun tal Schlattain.

Chasper: Cha tü m'est avertieu, quicò nunun at smaunch eau pü. Que stuvains festager e baiver ün mez liter a l' usteria da l' Amicizia. Ha, cucucucu cha chachatscheron insembel las testas e' s sguerschaschagiagiaron our ils ögls ans vzand a fer impringias.

Giachem (ün po superbi): A la fin nun avains da der quint da üngün da que cha fains.

Duonna Deta: Ma da fer impringias ais megl cha fatschas aunz üna prova cò (sorta).

Giachem (stunpla vi üna chadregia): Nun voust at tschanter?

Chasper: Perche na (as tschaunta).

Giachem (ais visavi ed els fixan la maisa).

Chasper: Que am vain avavaunt tuot sisisinguler.

Giachem: Eau stüdg eir zieva perche trenta, ch' ans avains taunt turmentos tuot quists ans.

Chasper: Perchchche cha d' eirans gggggrand's plufluiffers.

Duonna Deta (vain cun üna clocha d' vin aint da chadafö).

(Tina, Violanta e Rosina vegnan ziev' ella plain buonders e' s ferman tar l' üsch).

Violanta (mez suot vusch): Ma ais que propi els?

Giachem: Schischi. Que ais propi nus.

Tina: Quicò scriv auncha hoz a Paulign. Que cò stu el savoir.

Chasper: A, ppper ünguottta, cha in sia ultima charta m' ho el taunt predgio da fer la pepepesch.

Rosina: Fadri Bös-chet e Carlin Sagliuot spettan già d' üna pezza davous chesa. Pudains ir als clamer?

Duonna Deta (ho miss ils magöls sün maisa e' ls impla): Be na memma prescha. Ad ais auncha temp avuonda.

Giachem (guarda intuorn): As vzand cò tuots uschè cuntaints vulains sperer cha l' eivna chi vain saja pü calma ed agreabla cu quella cha he passò. Cha esser ais que sto üna eivna pestiferusa.

Chasper: In sssanddet.

Giachem: Evviva (faun impringias).

Duonna Deta (a Giachem, chi voul baiver): Anguoscha buna, tieu magöl ais sfess. Basta cha que nun vögla dir qualchosa.

Giachem (cul magöl squasi vi tar ils leivs, cun tun sech): A nun essans superstizius.

(L' autur as reserva ils dretgs de representaziun.)

LVSGARTE ^N

Da Las

LIGIAS.

Ner Curt

Anfruviam ^{ent}

Davart

Ilz Niz, Krafst a vartid da
Las Principales Ervas Pumer
a Calgias Ca Creschen
Enten nossa chara Patria
Da L'aula Rähntia

Mess avont ^{cup} Euna schenes
Malegs, sco er la flur
ilz Lieng. da minchia
Plonta. Co tutas Survesche n
Tiers Sanadad a Sustenta
ment dilz Carstiaun.

Scrit a mess avont ent
ilz on 1719.

Tras

Johan Baradun.